

PÄÄTÖS YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI ANNETTAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ

**Kaivospiirin haltija tai
kaivosyhtiö** Yara Suomi Oy
y-tunnus: 09488655
Bertel Jungin aukio 9
02600 Espoo

Kaivospiiri Sokli (KaivNro 2019)
Sijainti Savukoski (kaivospiirin kartta on esitetty liitteessä 1)

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa Yara Suomi Oy:lle seuraavat kaivospiiriä Sokli (KaivNro 2019) koskevat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset.

Perustelut: Kaivoslaki 52 §, 125 § ja 181 §

Lupamääräykset

Lupamääräys 1

Kaivostoiminta ei saa aiheuttaa haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle.

Perustelut: Kaivoslaki 18 §

Lupamääräys 2

Kaivostoiminnasta ei saa aiheutua huomattavaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle eikä yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Perustelut: Kaivoslaki 18 §

Lupamääräys 3

Kaivostoiminta tulee järjestää siten, ettei louhinnassa ja esiintymän hyödyntämisessä tapahdu kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta, eikä toiminnalla vaaranneta tai vaikeuteta kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä.

Perustelut: Kaivoslaki 18 §

Lupamääräys 4

Kaivosluvan haltija on velvollinen vuosittain toimittamaan kaivosviranomaiselle selvityksen esiintymän hyödyntämisen laajuudesta ja tuloksista tämän luvan mukaiselta alueelta. Selvityksessä on ilmoitettava louhitun malmin ja sivukiven määrä, kaivoksella käsitellyn pintamaan määrä tonneina, kaivoksella tuotetun rikasteen tai vastaavan välituotteen määrä tonneina, kaivoksella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyökuukausina ja erittely kaivoslain 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista kaivostoiminnan sivutuotteista.

Perustelut:

Kaivoslaki 18 § 2 momentti ja valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 31 §

Lupamääräys 5

Kaivosluvan haltijan on asetettava 80 000 euron suuruinen omavelkainen pankkitakaus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain mukaisia lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten.

Kaivosvakuus on asetettava viimeistään vuoden kuluttua tämän päätöksen antamisesta.

Perustelut

Paikalla oleva koerikastamo on Rautaruukin paikalle 1970-luvulla rakentama pienikokoinen metallirakenteinen koerikastamo. Koerikastamo on rakenteellisesti siinä kunnossa, että se voidaan joko säilyttää tai purkaa metallin kierrätykseen. Kaivosalueella olevat kaivannot ovat suurimmaksi osaksi maisemoitu. Alueella on vielä muutama aidattu tai merkitty kaivanto, jotka ovat tarvittaessa helposti maisemoitavissa.

Vakuus kattaa alueella tällä hetkellä olevan koerikastamon ja kaivosalueen pitämisen yleisen turvallisuuden edellyttämässä kunnossa.

Kaivoslaki 108 §, 109 § ja 181 §

Lupamääräys 6

Lupamääräykset tarkistetaan ennen kaivoksen rakentamistöiden aloittamista, kuitenkin viimeistään 1.6.2018.

Perustelut

Kaivoslaki 62 §

Asian käsittely

Asiasta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut asiasta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston Rovaniemen toimipaikan ilmoitustaululla ja osoitteessa www.tukes.fi/kaivosasiat sekä Savukosken kunnan ilmoitustaululla. Asiasta tiedotettiin Lapin Kansa -sanomalehdessä. Asia kuulutettiin 28.3.2014 ja on ollut nähtävillä 28.4.2014 saakka. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 28.4.2014.

Lausuntopyynnöt

Asiasta lähetettiin lausuntopyynnöt 28.3.2014 Savukosken kunnalle, Lapin ELY-keskukselle, Lapin liitolle, Kemin-Sompion paliskunnalle ja Paliskuntain yhdistykselle.

Annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä kaivosyhtiön tai kaivospiirin haltijan selitys

Kuulutuksen johdosta saadut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä kaivosyhtiön tai kaivospiirin haltijan selitys on esitetty liitteessä 2.

Jatkotoimenpiteet kuulemismenettelyn jälkeen

Kaivosyhtiön tai kaivospiirin haltijan kuuleminen (Kaivoslaki 621/2011) 42 §)

Tukes varasi kaivosoikeuden haltijalle tilaisuuden selityksen antamiseen lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin vaatimuksiin.

Kaivosviranomaisen vastaus lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyyn

Kaivosviranomainen katsoo, että Yara Suomi Oy:n antamassa selityksessä on riittävästi selvitetty kuulemisessa esiintuodut seikat lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyyn. Kaivosviranomainen täsmentää seuraavaa:

Lapin ELY-keskus

Kaivosviranomainen viittaa tämän päätöksen lupamääräykseen 6.

Lapin liitto ja Metsähallitus

Kaivosviranomaisella ei ole kommentoitavaa annettuihin lausuntoihin.

Kemin-Sompion paliskunta ja Paliskuntain yhdistys

Kaivosviranomaisen viittaa kaivosyhtiön selitykseen.

Kaivosviranomaisen yhtyy Paliskuntain yhdistyksen lausuntoon (kohta 1).

Kaivosviranomaisen on valmis tarvittaessa jatkamaan poronhoitolain (848/1990) 53 § ja kaivoslain (621/2011) 38 §) mukaisia viranomaisneuvotteluja syksyllä 2014, mikäli se paliskunnan tai Paliskuntain yhdistyksen puolelta katsotaan tarpeelliseksi.

Muistutuksien esittäjät

Kaivosviranomaisen ei ole tunnistanut esitetystä mielipiteistä sellaisia yksilöityjä vaatimuksia, joihin kaivosviranomaisen voisi antaa kaivoslain mukaisia määräyksiä.

Päätöksessä on otettava kantaa lausunnoissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin. Kaivoslaki 56 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös on toimitettu päätöksenantopäivänä Yara Suomi Oy:lle, Savukosken kunnalle, Lapin ELY-keskukselle, Lapin liitolle, Kemin-Sompion paliskunnalle, Paliskuntain yhdistykselle, Säteilyturvakeskukselle ja Maanmittauslaitokselle.

Päätöksen antamisesta kuulutetaan Savukosken kunnan ilmoitustaululla. Päätöksen antamisesta ilmoitetaan Lapin Kansa -sanomalehdessä.

Kaivoslaki 58 §

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on 475 € + 10 * 95 €. Maksuun lisätään toteutuneet ilmoituskustannukset. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun kaivosyhtiölle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteessä 3 esitetystä valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)
Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012)
Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Ossi Leinonen, puh. 029 5052 205.

Terho Liikamaa
Kaivosyli-insinööri

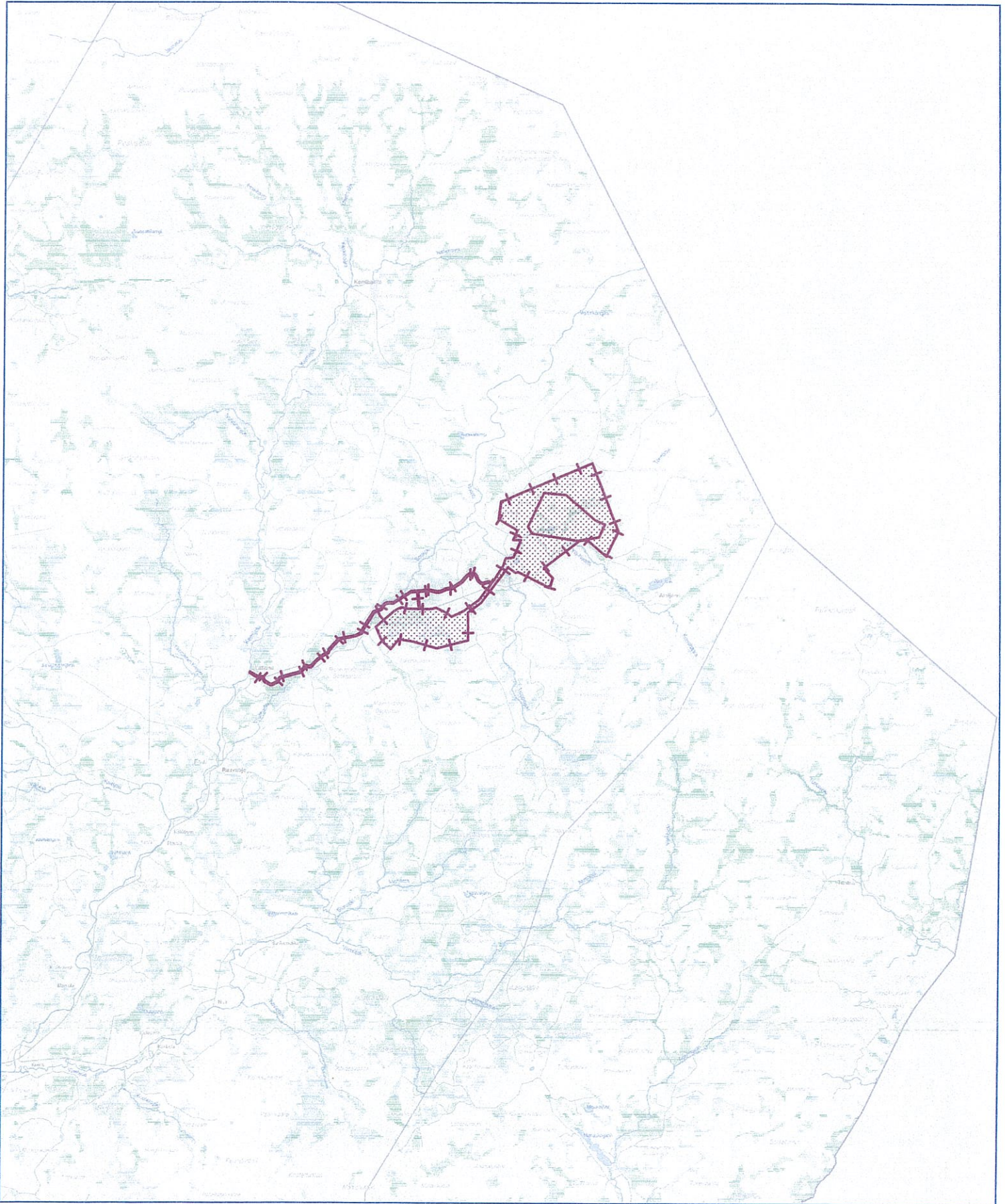

Ossi Leinonen
Ylitarkastaja

LIITTEET	<ol style="list-style-type: none">1. Kaivospiirin kartta2. Annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä kaivosyhtiön tai kaivospiirin haltijan selitys3. Valitusosoitus4. Lista asianosaisista
JAKELU	Yara Suomi Oy Maanmittauslaitos
TIEDOKSI	Savukosken kunta Lapin ELY-keskus Lapin liitto Kemin-Sompion paliskunta Paliskuntain yhdistys Säteilyturvakeskus Asianosaiset

Kaivospiirin kartta

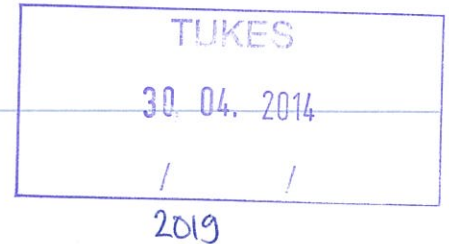
SOKLI -KAIVOSPIIRI

Annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä kaivos-
yhtiön tai kaivospiirin haltijan selitys

Marttala Elina

Lähetäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 30. huhtikuuta 2014 9:59
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Lapin ELYn lausunnot kuulemisasiakirjoista
Liitteet: lausunto_tukes_mustavaara.pdf; lausunto_tukes_suhanko.pdf;
lausunto_tukes_kilvenjarvi.pdf; lausunto_tukes_sokli.pdf

Lähetäjä: Kämäräinen Tiina [<mailto:tiina.kamarainen@ely-keskus.fi>]

Lähetetty: 30. huhtikuuta 2014 8:41

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Kopio: Kaikkonen Maarit; Posio Pirkko

Aihe: Lapin ELYn lausunnot kuulemisasiakirjoista

Lähetän oheisena seuraavat Lapin ELY-keskuksen lausunnot:

- Mustavaara (KaivNro K8178)
- Sokli (KaivNro 2019)
- Kilvenjärvi (KaivNro 3556)
- Suhanko (KaivNro 5426)

terv.

Tiina Kämäräinen

Ympäristönsuojeluyksikön päällikkö

tiina.kamarainen@ely-keskus.fi

0295 037 407, vaihde 0295 037 000

Ympäristönsuojeluyksikkö

Lapin ELY-keskus, Hallituskatu 5 C, PL 8060, 96101 Rovaniemi

www.ely-keskus.fi/lappi

28.4.2014

Kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Tukesin lausuntopyyntö 28.3.2014, KaivNro 2019

KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTAMINEN JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMINEN, SOKLI, SAVUKOSKI (KaivNro 2019)

Pyydettynä lausuntonaan Lapin ELY-keskus toteaa asiakohdassa mainitusta kuulemisasiakirjasta seuraavaa:

Soklin kaivospiirin alueella ei ole varsinaista kaivostoimintaa. Alueella on harjoitettu malminetsintää vuodesta 1967 alkaen. Viimeisin kairaushanke on kuulemisasiakirjojen mukaan toteutettu vuonna 2012. Alueella on malminetsintäkaivantojen lisäksi mm. 1970-luvulla rakennettu koerikastamo ja siihen liittyvät rikastushiekka-altaat sekä tutkimus- ja asuinparakkeja.

Lapin ELY-keskus on antanut YVA-lain mukaisen yhteysviranomaisen lausunnon Soklin kaivoshankkeen YVA-selostuksesta 14.8.2009 ja YVA-selostuksen täydennyksestä 30.4.2012. Kaivoshankkeeseen liittyen ELY-keskus on antanut luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiset lausunnot hankkeen Natura-arvioinneista ja niiden täydennyksistä 21.8.2009, 30.4.2012, 15.7.2013 ja 14.8.2013. Lisäksi ELY-keskus on antanut Tukesille Soklin kaivospiiriä koskevan lausunnon 19.2.2013. Yhtiö on jättänyt kaivostoimintaa koskevan ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksen PSAVI:lle kesällä 2013 ja lupa-asian käsittely on siellä kesken.

Luonnonsuojelullisten näkökohtien osalta Lapin ELY-keskus viiltää YVA-lausuntoon ja annettuihin lausuntoihin kaivospiirihakemuksesta ja Natura 2000 –arvioinnista.

Lapin ELY-keskus on lausunnossaan kaivospiirihakemuksesta 19.2.2013 todennut, että kaivospiirihakemuksen alueella on luonnonsuojelulain 42 §:n mukaisia rauhoitettujen, uhanalaisten ja luontodirektiivin liitteen II ja IV putkilokasvilajien ja sammallajien tiedossa olevia havaintopaikkoja Hertta-rekisterin Eliöt -tietokannan mukaan (SYKE). Soklin kaivosalueen osayleiskaavan ehdotusvaiheen yleiskaavakartalla on esitetty asianmukaisella tavalla lajien esiintymispaikat ja kaavamääräyksissä todettu oikein, että näiden

suojeltujen lajien hävittäminen on kielletty. Kiellosta poikkeamiseen tulee hankkeesta vastaavan hakea luonnonsuojelulain 48 §:n ja 49 §:n mukaisesti Lapin ELY-keskukselta poikkeuslupaa. Poikkeuslupia ei ole vielä vireillä. ELY-keskus on todennut, että se tulee lausumaan tarkemmin ympäristönsuojelun ja luonnonsuojelun näkökohdat ja esittämään tarvittavat lupamääräykset Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupayksikölle annettavassa lausunnossa. Lausuntopyyntö ei ole vielä tullut lausuttavaksi Lapin ELY-keskukseen.

Natura-arviointia koskevissa lausunnoissaan ELY-keskus on todennut, ettei suunnitelman mukainen kaivoshanke ennalta arvioiden merkittävästi heikennä hankealueelle sijoittuvien Natura 2000 –alueiden suojeluperusteita.

Tukesin kaivospiiripäätös on annettu 15.8.2013, mutta päätös ei ole lainvoimainen. Luonnonsuojelua koskevien lupamääräysten mukaan yhtiön on ennen kaivoksen rakentamisen aloittamista tiedotettava hyvissä ajoin suunnitelluista toimenpiteistä ELY-keskukselle sen varmistamiseksi, ettei toimenpiteistä aiheudu luonnonsuojelulaissa kiellettyjä vaikutuksia. Yhtiön on haettava poikkeuslupaa ELY-keskukselta kaivospiirin alueella esiintyvien suojeltujen lajien hävittämiseen niiltä osin kuin kaivostoiminta kohdistuu mainittujen lajien esiintymisalueille.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaivoslain 52 §:n ja 125 §:n määräyksiä annettaessa tulee ottaa huomioon alueella harjoitettu toiminta ja sen laajuus sekä edellä mainituissa ELY-keskuksen lausunnoissa esille nostetut asiat. Asetettavan vakuuden suuruutta arvioitaessa tulee huomioida, että vakuuden tulee kattaa alueella olevien rakenteiden poistamisen sekä koko alueen siistiminen ja maisemointi tilanteissa, joissa toiminnanharjoittaja ei pysty muutoin niitä hoitamaan. Riittävän vakuuden avulla voidaan varmistaa asianmukaisten jälkihoitotoimenpiteiden toteutuminen ja alueen ennallistaminen tilanteissa, jossa toiminnanharjoittaja ei itse pysty vastaamaan velvoitteistaan.

ELY-keskus toteaa, että kaivospiirille tulee asettaa uusi ajankohta määräysten antamiseen sekä vakuuden lajin ja suuruuden asettamiseen ennen kaivoksen rakentamistöiden aloittamista tai ennen varsinaisen kaivostoiminnan aloittamista.

Tämän lausunnon valmisteluun on osallistunut ympäristölakimies Pirkko Posio luonnonsuojeluyksiköstä.

Johtaja

Timo Jokelainen

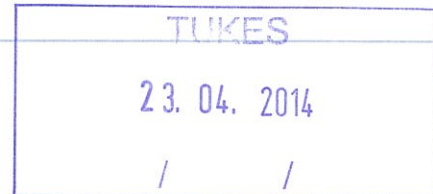
Ympäristönsuojeluyksikön päällikkö

Tiina Kämäräinen

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 23. huhtikuuta 2014 15:35
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Lausunto KaivNro 2019
Liitteet: Tukes_Soklin_kaivospiiri_KaivNro_2019.pdf

Lähettäjä: Elo Tiina [<mailto:tiina.elo@lapinliitto.fi>]

Lähetetty: 23. huhtikuuta 2014 14:25

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Lausunto KaivNro 2019

Hei,

liitteenä Lapin liiton lausunto kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä, Soklin kaivospiiri (KaivNro 2019).

Tiina Elo
Ympäristöasiantuntija

LAPIN LIITTO
PL 8056, 96101 ROVANIEMI
Hallituskatu 20B, 96100 ROVANIEMI
Puh. vaihde 040-359 1000
GSM 040-669 2501
Fax (016) 318 705

email: tiina.elo@lapinliitto.fi
Kotisivut: www.lapinliitto.fi

23.4.2014

21/10.00.00/2013

TUKES
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 28.3.2014 (KaivNro 2019)

Lausunto kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä, Soklin kaivospiiri

Kaivospiirin alueella on osittain voimassa sekä Soklin kaivoshankkeen vaihemaakunta-kaava että Itä-Lapin maakuntakaava. Vaihemaakuntakaava on saanut lainvoiman 16.5.2012 korkeimman hallinto-oikeiden hylättyä vaihemaakuntakaavasta tehdyt valitukset. Itä-Lapin maakuntakaava on saanut lainvoiman 25.11.2004.

Soklin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaava käsittää Savukosken Sokliin suunnitellun kaivosalueen sekä kaivostoiminnan edellyttämien liikenne- ja voimajohtoyhteyksiä kattavan alueen. Maakuntakaavalla on ratkaistu ja varmistettu maakunnallisesti merkittävät alueidenkäyttökysymykset. Maakuntakaavalla ohjataan alueen yleis- ja asemakaavoitusta. Maakuntakaava laadittiin vaihekaavana eli kaavassa käsiteltiin ainoastaan Soklin kaivoshankkeeseen liittyvät asiat. Maakuntakaava kumoaa Itä-Lapin maakuntakaavan siltä osin kuin siihen osoitetaan muutoksia vaihemaakuntakaavassa.

Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu aluevarauksina kaivosalue (EK 1915), luonnonsuojelualueet (SL 4325 ja SL 4326) sekä maa- ja metsätalousvaltainen alue (M 4518). Viivamerkintöinä on osoitettu merkittävästi parannettava yhdystie, ohjeellinen sivurata, sähkölinjan yhteystarve sekä malminkuljetuksen yhteystarve. Lisäksi kaavassa on maakuntakaavamääräyksiä.

Korkein hallinto-oikeus teki vaihemaakuntakaavaan oikaisuluontaisen korjauksen kaivosaluetta koskevaan suunnittelumääräyksen 3. virkkeeseen. Korjattu suunnittelumääräys kokonaisuudessaan kuuluu: "Alue on tarkoitettu yleiskaavoitettavaksi. Alueen toimintojen sijoittuminen ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonnonsuojelulain 42 §:n 2 momentin mukaisesti alueella olevat luontodirektiivin liitteen IV (b) lajit, joihin ei saa kohdistaa momentissa mainittua toimenpidettä ilman luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaista menettelyä. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on arvioitava vaikutukset luontotyyppille "Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit", ottaen huomioon myös järvitaimenelle aiheutuvat vaikutukset. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei merkittävästi heikennetä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella luontotyyppi on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon."

Itä-Lapin maakuntakaavassa kaivospiirin lähialueella on osoitettu maa- ja metsätalousvaltainen alue (M 4518), maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU 6009 ja MU 6008), rakennussuojelualue (SR 3064) ja sähkölinjan yhteystarve. Osa-aluemerkinnällä on osoitettu todennäköinen mineraalivarantoalue (ek1), kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 5913 ja ma 5913) ja erityisesti poronhoitoa varten

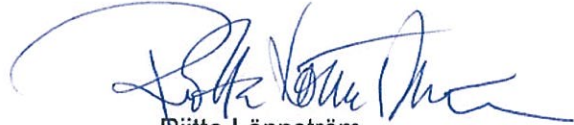
tarkoitettun alueen raja. Lisäksi alueelle on osoitettu moottorikelkkailu- ja ulkoilureittejä sekä kaavamääräyksiä.

Kaivosluvassa esitetty alue on maakuntakaavan mukainen ja näin ollen tukee maakuntakaavan toteutumista.

LAPIN LIITTO

Mika Riipi
maakuntajohtaja

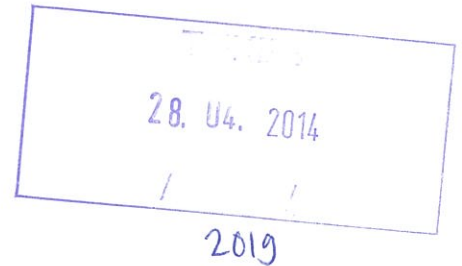
Riitta Lönnström
suunnittelujohtaja

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:58
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Metsähallituksen lausunto Sokli kaivospiiri KaivNro 2019
Liitteet: Sokli_KaivNro 2019_Metsähallituksen lausunto_28042014.pdf

Lähettäjä: Karvonen Lauri [<mailto:lauri.karvonen@metsa.fi>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 14:59
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Kopio: Luukkonen Erkki; Hoikka Kristiina
Aihe: Metsähallituksen lausunto Sokli kaivospiiri KaivNro 2019

Ohessa Metsähallituksen lausunto.

suunnittelupäällikkö, Lappi metsätalous

LAURI KARVONEN

Metsähallitus
PL 8016 (Ounasjoentie 6), 96101 Rovaniemi
puh +358 400 395 307
lauri.karvonen@metsa.fi

Edelläkävijä vihreillä markkinoilla

METSÄHALLITUS

Metsätalous Lappi
Lapin luontopalvelut
PL 8016
96101 Rovaniemi

LAUSUNTO

28.4.2014

MH 252/2013

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Viite: Tukesin kuulutus 28.3.2014

Asia: Sokli kaivospiiri, KaivNro 2019, yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen ja vakuuksien määrääminen kaivosoikeuden haltijalle

Viitekohdassa mainittuun kuulutukseen Metsähallitus lausuu seuraavaa.

Yleistä

Olemassa oleva kaivospiiri sijaitsee suurimmalta osaltaan Metsähallituksen hallinnassa olevalla valtion maalla (Savukosken valtionmaa II, RN:o 742-893-11-1). Lisäksi suunniteltu kaivospiirin laajennusalue sijaitsee valtaosaltaan em. Metsähallituksen kiinteistöllä.

Kuulemisen sisältö, kaivoslaki 52.3 §

- a) Kohta 1, kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi

Yhtiön vastineessa todetaan, että vaikutukset kalojen elinolosuhteisiin eivät ole merkittäviä. Arviointi on tehty sen mukaan, että Nuorttijokeen päästetään vain puhtaita vesiä, mutta Nuorttin uoman siirtämisestä arvioidaan olevan pysyviä vaikutuksia. Lisäksi maanlajitysalueilta valuvissa vesissä voi olla haitta-aineita ja rakentaminen aiheuttaa tilapäistä samentumista. Metsähallituksen näkemys on, että Nuorttijoien olosuhteita ei saa muuttaa sillä tavoin, että luontaisen lohikannan palauttaminen jokeen ei olisi enää mahdollista. Haittojen poissulkemiseksi on aktiivisesti ja riittävän usein seurattava vesistön tilaa, jotta toimenpiteisiin voidaan ryhtyä heti, kun vaikutuksia on havaittavissa. Tämä on

alkuperäiskannan suojelun, kalastuksen ja matkailun etu. Järviheimen poistuvien elinalueiden kompensoimiseksi on tehtävä kutu- ja poikastuotantoalueita, kuten on esitetty sekä huolehdittava niiden kunnosta ja myös toimivuuden seurannasta.

b) Kohta 4, poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoito-alueella

Kaivospiiri sijaitsee valtion maiden osalta poronhoitolain 2 §:ssä mainitulla erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Kaivospiiri sijoittuu Kemi-Sompion paliskunnan alueelle. Valtion maata edellä mainitulla alueella ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Poronhoitolain 53 §:n mukaan suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa. Kaivospiirin laajennuksen osalta Tukes järjesti kuulemistilaisuuden Savukoskella 30.1.2013.

c) Kohta 6, kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista(kaivoslaki 621/2011, 108 §)

Kaivosyhtiön Tukesille 20.2.2014 tekemässä selvityksessä on varsin kattavasti kuvattu suunnitellut jälkityöt. Mikäli kaivostoimintaa ei aloiteta, Metsähallitus pitää tärkeänä, että Metsähallituksen maalla olevat rakenteet puretaan ja toiminta-alueet viimeistellään asianmukaiseen kuntoon. Tällä hetkellä Metsähallituksen hallinnassa olevalla maalla on mm. tutkimus- ja asuinparakit Kaulusmukassa sekä useita kaivantoja.

Kaivantojen reunat tulee loiventaa siten, että reuna-alueiden metsittyminen on mahdollista. Kaivosyhtiön selvityksessä on mainittu, että metsittymisen varmistaminen hoidetaan kylvämällä. Lisäksi kaivannot tulee saattaa yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon. Mikäli kaivannot tarvitsevat aitaamista, niin aitausten rakentamisen ja ylläpidon hoitaa kaivosyhtiö kustannuksellaan. Jälkihoitotöiden tekeminen tulee varmistaa riittävällä rahavakuudella.

Suunnittelupäällikkö

Lauri Karvonen

Marttala Elina

Lähtettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:56
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Lausunto KaivNro 2019 (Sokli)
Liitteet: Lausunto_Kemin_Sompio_20140428.doc; Liite_1.pdf; Liite_2.pdf

Lähtettäjä: Mika Kavakka [<mailto:mika.kavakka@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 13:45

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Lausunto KaivNro 2019 (Sokli)

2019

Tervehdys!

Liitteenä Kemin-Sompion paliskunnan lausunto kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä.

Terveisin,

Poroisäntä Mika Kavakka
Kemin-Sompion plk
0400-211 861

Kemin-Sompion paliskunta
c/o poroisäntä Mika Kavakka
Moitamaantie 58
99645 LOKKA
mika.kavakka@gmail.com

LAUSUNTO

28.4.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Valtakatu 2
96100 ROVANIEMI
kaivosasiat@tukes.fi

Asia KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEEN TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTAMINEN JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMINEN (SOKLI KAIVNRO 2019)

Kemin-Sompion paliskunta sijaitsee Itä-Lapissa Savukosken ja Sodankylän kuntien alueella. Se on poronhoitoalueen suurin paliskunta sekä pinta-alansa että eloporolukunsa suhteen tarkasteltuna. Paliskunnan poronhoidon kannattavuus on poronhoitoalueen korkeimpia. Kannattavuus perustuu luonnonlaitumiin, hyvin järjestettyyn laidunkiertoon ja organisoituun poronhoitoon. Kemin-Sompion paliskunnan ja Savukosken kunnan alueella porotaloudesta saa toimeentulonsa kokonaan tai osittain noin 200 henkilöä. Se on merkittävä osuus alueen työikäisestä väestöstä. Poronhoitokulttuurilla on vahvat perinteet ja poronhoito elinkeinona on aina ollut kilpailukykyinen vaihtoehto alueen nuorille. **Kemin-Sompion paliskunta on erittäin huolestunut Soklin kaivoshankkeen vaikutuksista alueen poronhoitoon ja ympäristöön.**

Suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa (PHL 53 §). ”Neuvottelut ovat tavoitteellisia ja suunnitelmallisia. Se on edestakaista viestintää, jonka tavoitteena on päästä sopimukseen silloin, kun osapuolilla on yhteisiä ja keskenään vastakkaisia etuja ja tavoitteita. Yleensä neuvottelun tarkoituksena on sopia yhdessä kiistanalaisista asioista. Mikäli ensimmäisessä neuvottelussa ei löydetä ratkaisua, on mahdollista sopia uudesta. Neuvottelu on siis toimintaa, jossa osapuolet pyrkivät yhteisymmärrykseen asiassa, jossa heillä on erilaiset tavoitteet ja erilainen ratkaisumalli.”

PORONHOIDOLLE AIHEUTUVAT HAITAT PÄÄKOHDIN

Huomattava haitta ja vapaa laidunnusoikeus

Soklin kaivospiirihakemus sijoittuu kokonaan Kemin-Sompion paliskunnan alueelle. Kemin-Sompion paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jossa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (Poronhoitolaki 2 § 2 momentti). **Kaivospiirin mahdollistama kaivoshanke tulisi toteutuessaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa poronhoidolle.**

Kaivospiiri aiheuttaa kaivoslain 50 § mukaisen esteen luvan myöntämiselle. Kaivostoimintojen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tehtävillä määräyksillä ja ratkaisuilla ei voida poistaa porotaloudelle aiheutuvaa huomattavaa haittaa. Soklin alueen merkitys paliskunnan pohjoisosan täysin luonnonlaitumiin perustuvalla poronhoidolla on korvaamaton. Kaivoksen

mahdollisesti toteutuessa paliskunta pysyvästi menettää suoraan ja välillisesti laidunalueita, joille ei korvaavaa vaihtoehtoa ole olemassa. **Porojen luontainen laidunkierto** muuttuu kaivoksen infrastruktuurin myötä ja se tulee aiheuttamaan ennalta-arvaamattomia vaikutuksia kun porot pakotetaan muuttamaan luontaisia kulkureittejään. Kemin-Sompion paliskunnan vuosikymmenien aikana rakentama laidunkiertojärjestelmä kaikkine rakennelmineen menettää merkityksensä ja porojen perinteinen luonnonlaitumiin perustuva poronhoito vaarantuu. Poronhoitotöiden suorittaminen vaikeutuu ja kustannukset kasvavat. Liikenteen aiheuttamat porovahingot moninkertaistuvat. **Poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset tulevat heikkenemään ja poronhoidon työpaikkoja menetetään.**

Olemme laatineet kartan Soklin kaivostoiminnan lähivaikutusalueelta (liite 1). Kartan avulla kuvataan kaivoksen infrastruktuurin este- ja häiriövaikutuksia poronhoidolle. Kaivoksen suunnitelmat ovat hieman täsmentyneet kartan laatimisen jälkeen, mutta kartta kuitenkin kuvaa selkeästi haittavaikutuksia poronhoidolle. Syksyllä keskimäärin kolmasosa paliskunnan poroista laiduntaa sekä siirtyy kyseisen alueen kautta talvilaitumille paliskunnan pohjoisosaan ja palaa saman alueen kautta keväisin vasomaan aikaisin aukeaville aavoille ja jokilaaksoille. Luonnonolosuhteista riippuen joinakin kesinä lähes kaikki paliskunnan 20 000 poroa (raavaat vasoineen), ovat siirtyneet laiduntamaan Soklia ympäröiville alueille. Kaivoksen infrastruktuuri ”luo tulpan” porojen luontaiselle pohjois-etelä suunnassa tapahtuvalle laidunkierrolle sekä hävittää laidun- ja vasoma-alueita. Ratalinja yksinään on muuri, joka jakaa paliskunnan aluetta. Ratalain mukaan liikkuminen rata-alueella on kielletty. Porojen ohjaaminen ali- ja ylikulkujen kautta voi osoittautua erittäin vaikeaksi.

Kaivosalueille, jätealtaille ja -kasoille, rautatielle, putkilinjalle, voimalinjalle, maantielle ja kaivoksen vaatimille vesistöjärjestelyille muodostuu häiriövaikutusalueita, kuten karttaliitteessä on kuvattu. Häiriövaikutusten vaikutus poronhoitoon on todettu myös RKTL porotutkimuksen ja Metlan tekemissä tutkimuksissa eri puolilla poronhoitoaluetta. Nämä tekijät aiheuttavat porojen laidunkierron estymisen, laidunrauhan menetyksen, laidunalueiden menetyksiä ja pirstoutumista sekä näistä johtuvia **ennalta arvaamattomia vaikutuksia.** Laidunkierron muutokset ja alueiden menetykset tulevat aiheuttamaan laidunpaineen kasvamista muilla alueilla ja sitä kautta laidunten kulumista. Nämä johtavat poromäärien alentamiseen ja ruokinnan lisääntymiseen, jolloin poronhoidon kannattavuus laskee.

Laskelmiemme mukaan kaivostoiminnan infrastruktuuri häiriövaikutuksineen tulee aiheuttamaan pelkästään laidunmenetyksiä minimissään 500 km² alueella, joka on lähes 10 % paliskunnan pinta-alasta. Tämä vaikutus tulee lisäksi kertautumaan jäkäliköiden kulumisena, kun laidunnuspaine muualla paliskunnan alueella tulee kasvamaan. RKTL:n porotutkimuksen poropäivillä esittämien laskelmien mukaan infrastruktuurin kasvu 3 % → 12 % aiheuttaa jäkälämäärän vähenemisen 30 %:lla (liite 2).

Radioaktiiviset aineet ja muut ympäristöriskit

Radioaktiivisten aineiden kaivostoiminta on niin suuri ympäristöriski ja uhka porotaloudelle, että Soklin kaivosta ei tule hyväksyä. Soklin malmio, myös fosforimalmio, sisältää radioaktiivisia aineita (uraani-tantaali-torium), joita tullaan käsittelemään ja todennäköisesti myös rikastamaan (vrt. Talvivaaran uraanin talteenotto-prosessi). Radioaktiivisten massojen käsitteleminen on erittäin suuri riski ympäristölle ja poronhoidolle. Negatiiviset vaikutukset ulottuvat koko Suomen porotalouteen ja poronlihan imagoon. **Asiasta YVA -menettelyn aikana tehdyt selvitykset ovat täysin riittämättömiä. Kaivoshanke olisi tullut käsitellä ydinenergialain mukaisessa prosessissa.**

Juuri se, että radioaktiivisten aineiden ja niobimalmin käsittelystä sekä hyödyntämisestä ei ole suunnitelmia, on suoranainen puute tehdyissä selvityksissä. Maa-ainesten käsittely on vä-

hintään säteilytoimintaa ja sen vaatimat valmistelut ja selvitykset ovat riittämättömiä. **Radioaktiivisia aineita huomattavia määriä sisältävä niobimalmio on kuitenkin kaikesta huolimatta sisällytetty kaivospiiriin.** Radioaktiiviset aineet nimenomaan aiheuttavat maankäytölle, poronhoidolle, ympäristölle ja ympäröiville suojelualueille riskejä sekä uhkia, jotka toteutuessaan tuhoavat Kemin-Sompion paliskunnan poronhoidon ja vaikutukset ulottuvat laajemminkin poronhoitoalueelle.

Säteilyturvakeskuksen toimesta on tehty radiologinen perustilaselvitys, jossa todetaan ainoastaan nykytilanne, mutta ei todeta mitään vaikutuksia kaivostoiminnalla tulevaan alueen ympäristöön, asukkaisiin, elinkeinoihin ja elinoloihin. Selvityksen tilaajana on ollut kaivostoimintaa alueelle suunnitteleva yhtiö.

Soklin kaivospiirin alueella käsitellään toimintoja, joilla on muitakin merkittäviä ympäristövaikutuksia. Kaivosalueen jätevesien käsittelyyn, jätealueeseen, vesistöjärjestelyihin ja patorakennelmiin kuin myös tulvansuojeluun liittyviä riskejä ei ole selvitetty eikä niitä ole mitenkään huomioitu kaivospiirihakemuksessa. Soklin alueen kalliomaaperä on erittäin syvälle rapautunut ja se aiheuttaa erittäin suuren riskin myrkyllisten aineiden siirtymiselle jätealtaista vesistöihin ja pohjaveteen. Kemijoen osalta tehdyt selvitykset ovat täysin riittämättömiä vaikka kaivosvesien purku on suunniteltu tapahtuvaksi Kemijokeen.

Alueella elävä alkuperäiskansa

Suunnittelualueella asuu edelleen asiakirjoin todistettavasti alkuperäinen väestö, lappalainen alkuperäiskansa, joka elää edelleen katkeamattomasti jatkuneen esi-isiltään perimänsä kulttuurin ja elämänmuodon mukaisesti, harjoittaen katkeamattomasti jatkunutta poronhoitoa, metsästystä, kalastusta ja keräilytaloutta, eikä tämä kansa ole milloinkaan luovuttanut mitään oikeuksiaan pois. Soklin kaivospiirin alueen maa- ja vesioikeuksien hallinta on tällä hetkellä selvittämättä ja kaivoshanke uhkaa alueen ainutlaatuista kulttuuria.

Poroelinkeino on ollut alueella satoja vuosia ja tulee olemaan tulevaisuudessakin, toisin kun kaivostoiminta, joka hyödyntää malmivarantoa historiallisesti lyhyen ajan ja poistuu alueelta. **Kaivoksen tuoma työllisyysvaikutus Savukosken kunnalle olisi käytännössä negatiivinen.** On perusteltua ohjata alueen käyttöä kestävämmälle pohjalle ja tukeutua alueella jo olemassa oleviin elinkeinoihin sekä turvata niissä toimivien ihmisten tulevaisuus.

Yhteenveto haitoista

Soklin kaivospiiri on poronhoitolain 2.2 § vastainen eikä se edistä alueen kestävästä kehitystä. Kaivospiiri aiheuttaa kaivoslain 50 § mukaisen esteen luvan myöntämiselle eikä estettä voida poistaa lupamääräyksillä. Suunniteltu radioaktiivisten aineiden kaivostoiminta on erittäin suuri uhka porotaloudelle, ympäristölle ja paikallisille asukkaille. Kaivospiiri heikennetään alkuperäiskansojen oikeuksia harjoittaa elinkeinoaan sekä uhkaa alueen ainutlaatuista kulttuuria. Soklin kaivospiiri aiheuttaa huomattavaa haittaa poronhoidolle.

ANNETTAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ JA VAKUUESTA

Soklin kaivospiirin muuttamista koskeva päätös ja Soklin osayleiskaavapäätös ovat valituksenalaisia. Kaivoslupan määräyksiin olennaisesti vaikuttavat päätökset eivät siis ole lainvoimaisia. Näistä määräyksistä voidaan yksiselitteisesti lausua vasta kun valitusprosessit on saatu päätökseen. Myös selvitykset esimerkiksi Kemijoen osalta ovat puutteellisia. Muutenkin näiden määräysten antaminen tässä vaiheessa, kun hakijayhtiö ei ole tehnyt mitään päätöksiä kaivostoiminnasta eikä tarkkoja suunnitelmia ole käytössä, on riittävällä tarkkuudella mahdotonta.

Tukesilla on valtava määrä määräyksiä annettavana 30.6.2014 mennessä. On selvää, että Tukesin virkamiesten on mahdotonta paneutua jokaisen eri vaiheessa olevan kaivoshankkeen vaikutuksiin riittävällä tarkkuudella. Hankkeet, joissa kaivostoiminnasta ei ole tällä hetkellä varmuutta, tulee ehdottomasti ottaa uudelleen käsiteltäväksi määräysten ja vakuuksien osalta, jos toiminta päätetään käynnistää. **Muutenkin määräyksiä ja vakuuksia tulee tarkastella uudelleen aina kun olennaisia muutoksia hankkeiden etenemisessä tai laajuudessa tapahtuu.**

Tukes on järjestänyt ainoastaan yhden kaivospiiritoimitukseen liittyvän neuvottelun 30.1.2013 Savukoskella. Neuvottelussa paliskunta toi esille, että kaivospiiri tulisi aiheuttamaan huomattavan haitan poronhoidolle. Neuvottelussa osapuolet toivat esille omia näkemyksiään, mutta mistään muusta asiasta ei sovittu kuin, että neuvotteluita tullaan jatkamaan. Annettavien määräysten osalta Tukes ei ole järjestänyt neuvottelua paliskunnan kanssa ja neuvottelut olisi pitänyt järjestää jo ennen kaivospiirin muuttamispäätöstä. **Jatkoneuvottelut tulee järjestää mahdollisimman pian poronhoitolain 53 § mukaisesti.**

Paliskunta on lähestynyt hakijayhtiö Yara International ASA:a kirjeitse ja vaatinut kahdenvälisiä neuvotteluita Soklin kaivoshankkeesta. Hakijayhtiö ei ole suostunut vaadittuihin neuvotteluihin. Yaran ja paliskunnan välillä ei ole ollut virallisia kahdenvälisiä neuvotteluita eikä mistään asioista ole sovittu hakijayhtiön ja paliskunnan välillä. **Tukesin tulee määrätä hakijayhtiö korkean tason suoriin neuvotteluihin paliskunnan kanssa.**

Tukesin lausunnolle lähettämässä materiaalissa viitataan useassa kohdassa hakijayhtiön ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksiin, mutta näitä asiakirjoja ei ole ollut saatavilla. On mahdotonta tietää ko. hakemuksissa huomioituja asioita kun niihin ei ole voinut tutustua. Myös kaivostoiminnan haittavaikutuksia lisäävät rautatie, sähkölinjat ja perusparannettava tie eivät ole osana Tukesin lausuntopyyntöä. Tämä on selkä puute lausunnolle tullessa materiaalissa.

Hakijayhtiön antamassa vastauksessa määräykseen haitallisten vaikutusten välttämiseksi ja rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi mainitaan, että hankealueen lähistöllä ei olisi kaivoksen sijainnin johdosta häiriintyviä kohteita. Hankealueella harjoitetaan kuitenkin tällä hetkellä mm. poronhoitoa, matkailua, metsästystä ja luonnontuotteiden keruuta. Alueella liikkuu jatkuvasti ihmisiä ja eläimiä, jotka varmasti häiriintyvät kaivostoiminnasta ja kaivostoiminta voi olla uhka heidän terveydelle ja turvallisuudelle. Hakijayhtiöllä ei ole vastauksessaan mitään konkreettisia toimia kuinka tämän määräyksen vaatimat asiat toteutetaan.

Hakijayhtiön antamassa vastauksessa määräykseen suunnitelluista toimista poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi on tuotu esille yhtiön ja heidän konsulttiensa omia johtopäätöksiä poronhoidon turvaamiseksi tehdyistä toimenpiteistä ja poronhoidon huomioimisesta. Näitä heidän esittämiään asioita ei ole sovittu paliskunnan kanssa. Paliskunta on tuonut kaikissa tilaisuuksissa esille sen tosiasian, että Soklin kaivostoiminnan aiheuttama huomattava haitta poronhoidolle (PHL 2.2 § ja KaivL 50 §) ei ole poistettavissa. **Paliskunta on oman alueensa poronhoidon asiantuntija. Hakijayhtiön ja heidän konsulttiensa tekemät suunnitelmat poronhoidon haittojen vähentämiseksi eivät ole missään tapauksessa poronhoidon asiantuntijoiden näkemyksiä, eikä näitä konsulttien omista lähtökohdistaan tekemiä suunnitelmia voida pitää ongelmanratkaisuina haittojen vähentämiseksi.**

Kaivosyhtiö esittää nykyiselle toiminnalle vakuudeksi 80 000 € konsernivakuutta ja toiminnan mahdollisesti käynnistyessä 150 000 € konsernivakuutta. Yhtiön esittämät summat, varsinkin jos toiminta käynnistyy, ovat täysin riittämättömiä kattamaan alueen jälkihoidon tai varsinkaan varautumaan ennalta-arvaamattomiin haittavaikutuksiin. **Määrättävien vakuuksien tulee olla huomattavasti suuremmat ja niiden tulee kattaa koko kaivostoiminnan vaikutusalue.**

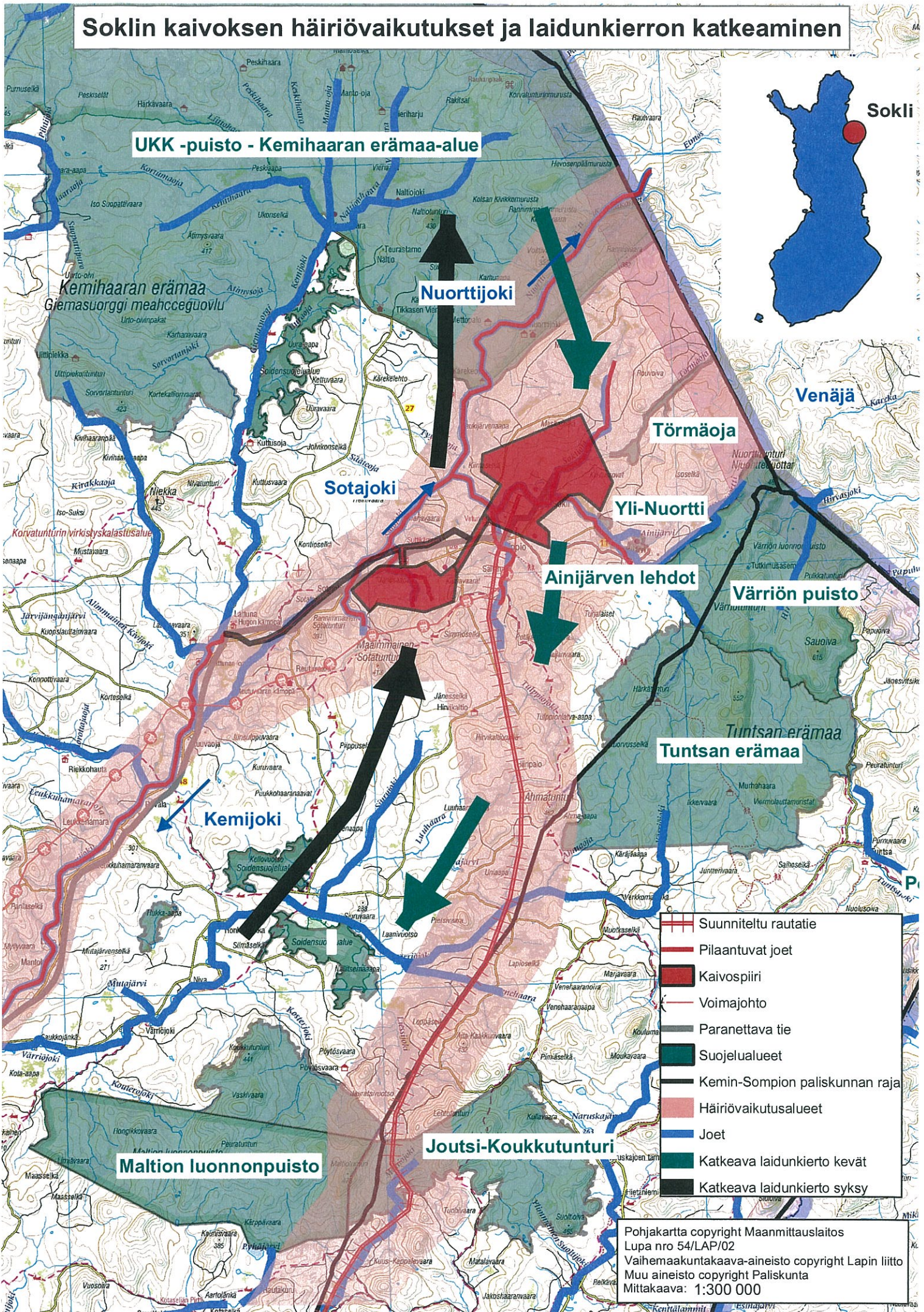
- **Kaivosviranomaisen on neuvoteltava paliskunnan kanssa ennen määräysten antamista (PHL 53 §). Neuvotteluissa on oltava tiedossa kaivosviranomaisen esittämät määräykset ja neuvotteluita on jatkettava jos yhteistä näkemystä ei löydy.**
- **Soklin kaivospiirillä mahdollisesti alkavalle kaivostoiminnalle ei tule tässä vaiheessa asettaa lopullisia määräyksiä vaan ne on otettava uudelleen määrättäväksi heti jos kaivoshanke etenee.**
- **Muutenkin määräyksiä ja vakuuksia tulee tarkastella uudelleen aina kun olennaisia muutoksia hankkeiden etenemisessä tai laajuudessa tapahtuu.**
- **Hakijayhtiön nykyiselle toiminnalle Soklin alueella tulee asettaa riittävä vakuus sekä määrätä ehdoton korvaamisvelvollisuus nykyisen toiminnan mahdollisesti aiheuttamista haitoista ihmisille, elinkeinoille, eläimille ja ympäristölle.**
- **Hakijayhtiö on määrättävä välittömästi korkeantason neuvotteluihin suoraan paliskunnan kanssa.**
- **Poronhoidolle Soklin kaivostoiminnasta aiheutuvaa huomattavaa haittaa (PHL 2.2 §) ei ole mahdollista poistaa millään nykyisin tiedossa olevilla tekniikoilla ja määräyksillä.**

KEMIN-SOMPION PALISKUNTA

Mika Kavakka
poroisäntä

Liite: 1. Kartta kaivostoimintojen vaikutuksesta poronhoitoon
 2. RKTL porotutkimuksen laskelma infrastruktuurin vaikutuksesta jäkälään

Soklin kaivoksen häiriövaikutukset ja laidunkierron katkeaminen

UKK -puisto - Kemihaaran erämaa-alue

Nuortijoki

Törmäoja

Yli-Nuortti

Ainijärven lehdot

Väriön puisto

Tuntsan erämaa

Kemijoki

Joutsu-Koukkutunturi

- Suunniteltu rautatie
- Pilaantuvat joet
- Kaivospiiri
- Voimajohto
- Parannettava tie
- Suojelualueet
- Kemin-Sompion paliskunnan raja
- Häiriövaikutusalueet
- Joet
- Katkeava laidunkierto kevät
- Katkeava laidunkierto syksy

Pohjakartta copyright Maanmittauslaitos
Lupa nro 54/LAP/02
Vaihemaakuntakaava-aineisto copyright Lapin liitto
Muu aineisto copyright Paliskunta
Mittakaava: 1:300 000

Sokli

Venäjä

Tuntsan erämaa

Maltion luonnonpuisto

Sotajoki

Maaheimainen-Sotatunturi

Kemijoki

Joutsu-Koukkutunturi

Maltion luonnonpuisto

Kemijoki

LIITE 2

Yksi sivu Poropäivien esitelmästä havainnollistamaan, kuinka infrastruktuurin peitto- ja vaikutusalueiden lisääntyminen paliskunnan maa-alasta vaikuttaa jäkälämäärien vähenemiseen ns. kuvitteellisessa metsäpaliskunnassa, jossa on laidunkierto.

Tilastomallin antamia ennusteita jäkälämääriin vaikuttavista tekijöistä...

”Metsäpaliskunta”

Laidunolosuhteet:

- Porotiheys jäkälälaitumilla: 5 eloporoa/km²
- Luppolaidunta: 40 % maa-alasta
- Infrastruktuurin vaikutusalue: 3 % maa-alasta

→Talvilaidunalueella jäkälää varttuneissa ja vanhoissa mäntymetsissä n. 1400 kg/ha

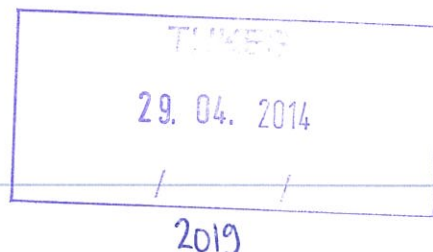
Infrastruktuurin vaikutus jäkälämääriin:

Infrastruktuuria (%)		Jäkälämäärät talvilaidunalueella Varttuneet/vanhat mäntym.
3	→	100 % (1400 kg/ha)
6	→	90 %
9	→	80 %
12	→	70 %
15	→	65 %
18	→	60 %
21	→	55 %
24	→	50 %

HUOM! Porotiheyksissä ja laidunten käyttötavoissa tai luppolaidunten määrissä ei muutoksia alun tilanteeseen.

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 12:28
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: KaiNro 2019
Liitteet: Tukes KaivNro 2019.pdf

Lähettäjä: Sirpa Valkama [<mailto:sirpa.valkama@paliskunnat.fi>]
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 9:34
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: KaiNro 2019

Hei
Ohessa Paliskuntain yhdistyksen lausunto asiaan. Lausunto lähetetään vain sähköisesti.

toimeksi saaneena,

Sirpa Valkama

toimistos sihteeri

Paliskuntain yhdistys

Koskikatu 33 A

96100 Rovaniemi

0400 378 504

www.facebook.com/Pyporokilpailut

www.paliskunnat.fi

sirpa.valkama@paliskunnat.fi

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

LAUSUNTO
28.4.2014

Dnro 485/2014

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto, kaivosrekisterinumero 2019

Viite: Lausuntopyyntöne 1.4.2014

MÄÄRÄYKSET YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMINEN SOKLISSA

Yara Suomi Oy suunnittelee Soklin kaivoksen avaamista Savukoskella. Tukes pyytää lausuntoa kaivoslain (621/2011) 52.3 § mukaisten kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä Soklin kaivoksen osalta.

Tukes on antanut Soklista kaivospiiristä laajennuspäätöksen 15.8.2013. Päätöksestä on kuitenkin valittu hallinto-oikeuteen muun muassa Kemin-Sompion paliskunnan toimesta. Laajennusalueen kaivospiiritoimitusta ei ole myöskään tehty. Kaivospiirin alue tulisi olemaan noin 60 km². Kaivospiirin alueelle rakennetaan teollisuusrakennuksia (rikastamo, murskaamo ym.), avolouhoksia, rikastushiekkaallas ym. toimintoja. Kaivos vaatii toimiakseen 220 kV:n voimajohdon Kokkosnivasta Sokliin sekä rautatien Kelloselästä Sokliin.

Suunnittelualue sijoittuu Suomen suurimman paliskunnan, Kemin-Sompion alueelle, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Paliskunnassa oli poronhoitovuonna 2012–2013 poroluetteloon merkittyjä osakkaita 157 ja sen suurin sallittu eloporumäärä on 12 000. Kesäaikana paliskunnan alueella palkii noin 20 000 poroa. Soklin kaivosesiintymä sijaitsee Kemin-Sompion paliskunnan pohjoisosassa. Paliskunnan pohjoisosan poronhoito perustuu porojen ympärivuotiseen vapaaseen laiduntamiseen luonnonlaitumilla. Alue on poronhoidon näkökulmasta erittäin arvokas juuri siksi, että porot voivat laiduntaa siellä vapaana ympäri vuoden ja yhdessä toimivan laidunkierron ja suunnitelmallisen poronhoitojärjestelmän kanssa se on mahdollistanut Kemin-Sompion poronhoidon korkean kannattavuuden. Soklin kaivoksen alueelle ja sen ympäristöön sijoittuu paliskunnan erilaisia tärkeitä toiminnallisia alueita, kuten aidattu talvilaidun, kevättalven luppolaitumia, vasoma-alueita, kesälaitumia, syyslaitumia, erotusaita sekä porojen kulku- ja kuljetusreitit.

Poronhoitoa turvaava lainsäädäntö

Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoito-alueella toimitaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säättää poronhoidolle vapaan laidunnusoikeuden, joka on tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi: ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädettyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.” (PHL 3§). Vapaa laidunnusoikeus on edellytys kannattavalle poronhoidolle. Kemin-Sompion paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu

huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2§). Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös että ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.”

Uusi kaivoslaki (621/2011) tunnistaa myös poronhoidon ja erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen. Lain 52 § säättää: Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset: --- 4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella --- . Kaivoslain 62 §: ”Lupaviranomaisen on tarkistettava toistaiseksi voimassa olevan kaivosluvan määräyksiä vähintään kymmenen vuoden välein. -- Välttämättömän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi taikka muusta erityisestä syystä myös määräajan voimassa olevan kaivosluvan määräyksiä voidaan määrätä tarkistettavaksi määräajoin”.

Kemin-Sompion paliskunnan mukaan Tukes on aloittanut neuvottelut paliskunnan kanssa kaivospiirin myöntämismenettelyssä ja luvannut myös jatkaa neuvotteluita kaivospiiriä ja poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämistä harkitessaan. **Neuvotteluita ei ole lupauksista huolimatta käyty.**

Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset

Soklin kaivos aiheuttaisi paliskunnalle ainakin seuraavia vaikutuksia: 1) vaikutus laitumiin (menetykset ja muutokset), 2) vaikutus porojen laiduntamiseen, 3) vaikutus poronhoitotoimintaan ja rakenteisiin, 4) vaikutus porotalouden kannattavuuteen, 5) vaikutus poronhoitokulttuuriin, 6) vaikutus turvallisuuteen (onnettomuudet liikenteessä ja kaivosalueella, niin porot kuin poronhoitajat). Lisäksi voi aiheutua ennalta arvaamattomia vaikutuksia.

Paliskunnan alue on poronhoitoon määritelty yhtenäinen kokonaisuus, joka koostuu monimuotoisesta ympäristöstä. Kemin-Sompion paliskunnan laidunkierrojärjestelmä on erittäin tehokas ja toimiva; siitä kertovat tutkitusti hyväkuntoiset talvilaitumet paliskunnan pohjoisosassa. Myös Soklin alueen kesälaitumet ovat hyvät, sillä alueella käsiteltyjen porojen teuraspainot ovat muihin alueisiin verrattuna suuremmat. Soklin kaivoksen rakentaminen lisäisi muun maankäytön aiheuttamia suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä paliskunnassa. Kaivoksen välittömät suorat vaikutukset kohdistuvat laajalle, noin 60 km² alueelle ja lisäksi menetetään laidunalueita suoraan rautatien ja voimajohdon alle (myös laidunten muutokset). Yhteensä suorat ja epäsuorat vaikutukset olisivat noin 10 % paliskunnan pinta-alasta eli lähes koko paliskunnan koillinen osa. Lisäksi aiheutuu vaikutuksia muualle paliskuntaan. RKTL:n porontutkimuksen mallinnusten mukaan paliskunnassa, missä on enemmän infrastruktuuria ja ihmistöimintaa, ovat myös huonompikuntoiset jäkäläköt. Laitumien pirstoutuessa pienempiin osiin siirtyä laidunnuspaine porojen laidunkierron muutosten myötä jäljelle jääville yhtenäisille, rauhallisille laidunalueille, jolloin nämä kuluva normaalia enemmän. RKTL:n ja Metlan tutkimusten mukaan muu maankäyttö vaikuttaa näin elinkeinon kannattavuuteen mm. kiristyneen ravintotilanteen ja lisääntyvien ruokintakustannusten kautta. Kemin-Sompion pohjoisosan talvilaidunten menetyksen korvaaminen lisäruokinnalla on käytännössä mahdotonta järjestää. Etäisyydet alueelle ovat liian pitkät, jotta poroja voitaisiin ruokkia mastoon (poronhoitajien asuttamista kylistä matka vähintään kymmeniä, useimmilla yli sata kilometriä). Vaikutus kohdistuu poroihin, jotka ovat aina olleet ympäri vuoden luonnonlaitumilla. Poronomistajien, joilla on kaikki tai suurin osa poroista ympärivuotisesti metsässä, ei ole mahdollisuutta ottaa poroja lisäruokinnan piiriin kylissä ilman suuria investointeja. Tämä toisi merkittävän muutoksen myös alueen Sompion ja Keminkylän metsäsaamelaiseen poronhoitokulttuuriin. Lisäksi porojen kesyttäminen veisi sukupolvia. Jos poromäärää joudutaan vähentämään laidunten vähenemisen myötä, merkitsee se elinkeinon menetyksiä etenkin niille poronhoitajille, jotka ovat lähellä tukielpois-

ta eloporumäärää, sillä nämä henkilöt putoaisivat eläinkohtaisen tuen ulkopuolelle, jos kaikilta leikattaisiin poroja samassa suhteessa.

Soklin alueella ja sen ympäristössä elää noin 2/3 paliskunnan poroista ympäri vuoden vapaasti laiduntaen. Nämä porot ovat käytännössä puoliviljejä, sillä ne ovat vain kaksi kertaa vuodessa kosketuksissa ihmisiin. Täten ne ovat erityisen herkkiä ihmistoiminnan aiheuttamalle häiriölle. Kevättalvella kun porot ovat nääntyneitä talven jäljiltä ja viimeisillään kantavana (eli luontaisesti välttelevät turhaa stressiä ja energian kulutusta), ne kulkevat Soklin ja sen lähialueiden kautta vasomaan. Yksi tärkeimmistä vasoma-alueista sijaitsee Jänesaavalla, minne nyt suunnitellaan rikastushiekka-allasta. Kaivos tulee tällöin vaikuttamaan niin, että vaatimet välttävät ihmistoiminnasta aiheutuvaa häiriötä ja siirtyvät rauhallisemmille alueille vasomaan. Myös pienten vasojen kanssa kesälaitumilla vaatimet tulevat todennäköisesti välttämään kaivoksen lähialueita. Kaivoksen vaikutuksesta menetetään siten suoraan ja epäsuorasti vasoma-alueita ja kesälaitumia ja toisaalta myös laidunnuspaine paliskunnan muissa osissa kasvaa. Hirvasporot eivät ole yhtä herkkiä häiriölle ja voivat oleskella kesällä kaivosalueella räkkäsuojassa. Tällöin ne altistuvat onnettomuuksille. Malmin kuljetukset tulevat todennäköisesti aiheuttamaan merkittävän määrän porovahinkoja rautatiellä, sillä tiettyinä vuodenaikoina porot voivat kerääntyä radalle (esim. räkkäsuoja) ja kulkea rataa pitkin.

Soklin malmion fosfaatti- ja niobimalmi sisältävät radioaktiivisia aineita, kuten uraania ja toriumia. Vaikka kaivosyhtiö väittää, että se ei aio niobia hyödyntää, on selvää, että se tullaan jossakin vaiheessa ottamaan mukaan tuotantoon. Tästä toiminnasta tulee aiheutumaan todennäköisesti merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Poronlihan imago puhtaana luonnontuotteena ei kestä sitä, että siitä mitattaisiin radioaktiivisten aineiden aiheuttamaa säteilyä. Tämä vaikuttaisi kaikkeen poronlihan tuotantoon, myös muualla kuin Soklin alueella.

Kaivos tulisi myös huomattavasti vaikeuttamaan poronhoitotoimintaa. Soklin kaivoksen vaikutusalueelle sijoittuvat kaikki paliskunnan itäisen alueen porojen kuljetusreitit, jokien ylityspaikkoja, tärkeä erotusaita, kämpppä ja laidunkiertoaita. **Kaivos sijoittuu näin ollen elinkeinon keskeiselle toiminta-alueelle.** Erotusaita jäisi kaivostoiminnan myötä kokonaan pois käytöstä, sillä poroja ei todennäköisesti voida kuljettaa sinne kaivosalueen kautta. Myös lähialueiden käyttäminen on epävarmaa estevaikutusten ja toiminnan aiheuttaman häiriön vuoksi (poroja kuljetettaessa häiriötön ympäristö välttämätöntä). Näin paliskunnan toiminta-alue ja vuosikymmenten investoinnit ja infrastruktuuri ja menettävät merkityksensä. Porojen käsittelyssä käytetään hyväksi niiden luontaista laidunkiertoa: porot käsitellään siellä, mihin ne kerääntyvät tai mitä ne kautta kulkevat. Erotusaidan siirtoa on lähes mahdotonta suunnitella etukäteen, sillä oikean paikan valinta riippuu siitä millaiseksi porojen laidunkierto vuosien saatossa muodostuu. Siihen saakka elinkeinon toiminta alueella on epävarmaa ja työ kustannukset ovat normaalia suuremmat (suunnittelu ja porojen kuljetusten ym. toiminnan onnistuminen).

Määräykset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi

Yara on lausuntopyynnön liitteessä esittänyt keinoja, joilla se näkemyksensä mukaan vähentää Keminsompion paliskunnalle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Yhdestäkään keinosta ei ole neuvoteltu eikä sovittu paliskunnan kanssa missään vaiheessa, vaan ne ovat kaivosyhtiön palkkaamien suunnittelijoiden oletuksia. Alueen paliskunta on ainoa asiantuntija haittojen lieventämisen keinoista, ei kukaan muu. Poronhoidon toiminnallisen kokonaisuuden rikkominen tuo mukanaan ongelmia ja haittoja, joita ei voi lieventää eikä korvata. Miten korvataan tuhansien porojen laidunten menetys kun lisäruokinta ei ole vaihtoehto? Miten korvataan laidunten menetyksistä aiheutuva elinkeinon menetys elinkeinon har-

joittajille? Miten korvataan vuosisatoja vanha alkuperäiskansakulttuuri nykyisille ja tuleville sukupolville, kun sen keskeisin säilymisen edellytys, poronhoidon harjoittaminen, tuhoetaan kaivostoiminnalla (mm. elinkeinonmenetykset ja poronhoitokulttuurin muutos)? **Kaivostoiminta Soklissa tulee aiheuttamaan huomattavaa haittaa (PHL 2.2 §) Kemin-Sompion poronhoidolle, sen toimintaan ja sen keskeiseen toimintaympäristöön.** Kaivostoiminta Soklissa on näin ollen poronhoitolain vastainen. Kaivos aiheuttaa kaivoslain 50 § tarkoittamaan huomattavaa haittaa, jota ei voida poistaa lupamääräyksillä.

Kaivospiirin laajennus ei ole lainvoimainen, sillä siitä on valitettu. Myös muu luvitus on kesken, eikä esimerkiksi ympäristölupahakemusta ole ollut vielä nähtävillä, jotta siihen voisi tutustua. Kaivoksen perustamisesta ei ole myöskään kaivosyhtiön päätöstä.

Yksilöidyt vaatimukset:

1. Määräykset ja niiden tarkistaminen

Mahdolliselle kaivostoiminnalle Soklissa ei voida tässä vaiheessa asettaa tarkkoja määräyksiä poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Määräykset tulee käsitellä uudestaan, jos kaivoshanke etenee, hyvissä ajoin ennen kaivoksen rakentamistöiden käynnistämistä. **Siinä vaiheessa Tukesin on neuvoteltava paliskunnan kanssa poronhoitolain 53 § mukaisesti.**

2. Neuvottelut paliskunnan ja kaivosyhtiön kesken

Kemin-Sompion paliskunta on lähestynyt Yara International ASA:a kirjeitse ja vaatinut kahdenvälisiä neuvotteluita Soklin kaivoshankkeesta. Yara ei ole suostunut vaadittuihin neuvotteluihin. **Kaivosviranomaisen tulee määrätä hakijayhtiö korkeantason suoriin neuvotteluihin paliskunnan kanssa.**

3. Vakuudet

Yaran ehdottama vakuus nykyiselle toiminnalle on 80 000 euroa ja toiminnan mahdollisesti käynnistyessä 150 000 euroa. Summat tuntuvat mitättömiltä ottaen huomioon kaivospiirin ja toiminnan laajuus ja se, että malmi tullaan myös rikastamaan alueella. **Vakuudet tulee määrätä riittävän suuriksi, jotta ne kattavat alueiden turvalliseksi saattamisen kaikissa tilanteissa.**

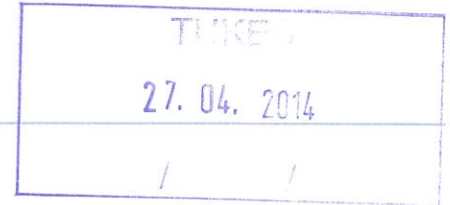
PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao

Marttala Elina

Lähtettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:55
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Mielipiteeni ja muistutukseni/Kaivnro2019/Kostilainen
Liitteet: kostilainentukeskaivnro2019.doc

Lähtettäjä: Hannu Kostilainen [<mailto:hannukosti@hotmail.com>]
Lähetetty: 27. huhtikuuta 2014 22:27
Vastaanottaja: KaivosAsiat; Hannu Kostilainen; elinkautiset pekka perttula
Aihe: Mielipiteeni ja muistutukseni/Kaivnro2019/Kostilainen

2019

Tukes
Rovaniemi

Hei!
Tässä mielipiteeni ja muistutukseni Kaivnro 2019:ään!

t.
Hannu Kostilainen
040-5590332

Turvallisuus.- ja kemikaalivirasto

TUKES

Valtakatu 5

96100 Rovaniemi

Viite: KaivNro 2019; Soklin kaivospiiriä koskeva kuulemisasiakirja.

Asia: Hannu Kostilaisen mielipide ja muistutus viitekohdassa mainittuun kuulemisasiakirjaan.

Saatteeksi ja taustaksi:

Kiitän mahdollisuudesta saada ilmaista mielipiteeni Soklin kaivospiiriä koskevaan asiakirjaan.

Olen käynyt 1960- luvulta Nuorttijoella, sen sivujoilla Yli-Nuortilla, Sotajoella ja Tulppiojoella ja usean kerran myös myös Soklissa. Nuorttijoen eli Nuortin alue on minulle jo nuoruusvuosilta tuttua virkistyskalastusalue. 1970 –luvun lopulta olen tehnyt siellä myös työtä vapaana toimittajana. Ja teen edelleen; myös tulevana kesänä 2014.

Soklin kaivoksen toteutuminen tulisi tuhoamaan koko Nuorttijoen vesistön alueen. Osa vesistöstä jäisi kaivosalueen sisälle ja tuhoutuisi jo sen takia. Suuri vesistö rakentaminen ja vesien varastoaltaiden puuttuminen ovat raskaita kaivoshankkeen puutteita. Eikö Talvivaara ole mitään opettanut?

Kohdat 1-7

Yaran selvitys (20.2.2014) on täysin puutteellinen seuraavilta osin:

a)Siinä ei selvitetä eikä edes mainita Nuorttijoen vapaa-ajankalastajille ja vesistön kalastolle aiheutuvien haittojen suuruutta. Kalastus on sallittua koko kalenterivuoden: 1.1.-31.12; UK –puiston alueella 1.6.-10.9.

Kohdassa 7 mainitaan tosin ”virkistysreitit” ja niille mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset. Tällä Yara tarkoittaa ilmeisesti UK –puiston alueen Nuortin retkeilyreittiä, mikä kulkee pääosin kaukana Nuorttijoen pääuomasta.

Nuorttijoen vesistössä käy kalenterivuoden aikana n. 2000 kalastajaa. Arvio, että jokainen heistä saa keskimäärin 4 kalaa per kalareissu.

Kaivoksen avautumisen jälkeen kalasto tuhoutuisi.

Saamatta jäisi (eli olisi tappiota):

Laskelma A: 2000×4 saaliskalaa per kalastaja = 8000 järvitaimenta, harjusta tai siikaa/ vuosi. $8000 \times 50,00$ euroa (kalan arvo)= Saamatta jäävien kalojen arvo 4000.000,00 euroa/vuosi

Laskelma B: 8000×20 vuotta (kaivoksen arvioitu toiminta-aika) = 160000 kalaa/

20 vuotta. $160000 \times 50,00$ euroa = Saamatta jäävien kalojen arvo olisi 8.000.000,00 euroa.

Lisäksi Metsähallitukselta jäisi saamatta myös kalalupa- ja varausmökkitulot.

Laskelma C: $160000 \times X$ -vuotta = $16000 \times X$ (tuhoutuvien kalojen määrä ja korvaussumma jäisivät myöhemmin arvioitaviksi)

Lisäksi:

b)Tällä hetkellä on meneillään Tuulomajoen vesistön (johon myös Nuorttjoen vesistö kuuluu) merilohen palautusyhteistyön edelleen kehittäminen suomalaisen ja venäläisen osapuolen kesken.

-Selvittämättä on, miten ja millä euromäärällä Yara valmistautuu korvaamaan merilohen palautumisen epäonnistumisen.

Tukesin on vaadittava Yaralta vakuus myös tuhoutuvasta kalastosta.

Liitekartat:

Tukesin kartta Sokli –kaivospiiri (mittakaava 1:360600).

Mittakaava on niin suuri ettei sen perusteella saa käsitystä kaivospiirin alueesta. A4-kokoon kopioituna kaivospiiri on pieni läntti paperilla; edes A3 –kokoon suurennettuna (Keuruun kaupungin monitoimipiste) kaivospiirin alue ei selviä kartasta.

Miksi kartta on epäselvä ja käyttökelvoton? Käyttöä olisi ollut esim. 1:50000 – kartalle.

Ao. liitekartasta ei selviä onko Sotajoen laaksosta tarkoitus tehdä jäteveden/jätteiden varastointiallas. Siinä tapauksessa Martti-Tulppio -tien yläpuolella virtaava Sotajoen osa tuhoutuisi samoin kuin koko tien alapuolinen Sotajoki. Se vähentäisi entisestään pääuoman virtaamaa ja vaatisi lisää vakuutta.

Vakuuden asettamista koskeva menettely (Kaivoslaki 109§)

-Konsernivakuus (Yaran ehdotus 80.000,00 euroa)

-Mainitulla summalla ei pystytä tekemään aiottua maisemointityötä.

Esitän summaksi 800.000,00 euroa

-Vakuus kaivostoiminnan käynnistyessä (Yaran ehdotus 150.000,00)

Mainitulla summalla yhtiö ei pysty korvaamaan kunnolla jälkihoitotyötä; myös kalasto tulee ottaa mukaan laskelmiin.

Esitän summaksi 20.000.000,00 euroa.

Perusteluni ovat sivuilla 1 ja 2.

Muilta osin yhdyn Kalastusseura Nuortin Elinkautiset ry:n 24.4.2014 tekemään mielipiteen ilmaisuun ja muistutukseen.

Keuruulla 27.4.2014

Hannu Kostilainen

FM, toimittaja-valokuvaaja

Kelokuja 5, 42700 Keuruu

040-5590332

[hannukosti\(at\)hotmail.com](mailto:hannukosti@hotmail.com)

kotisivu: hannu.nettihotelli.org>Nuorttijoki ja Tulppio

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:15
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: muistutus
Liitteet: LaVirHon muistutus Tukes SOKLI yleiset ja yksityiset edut.doc

Lähettäjä: Huhtala Jarmo [<mailto:jarmo.huhtala@ely-keskus.fi>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:38

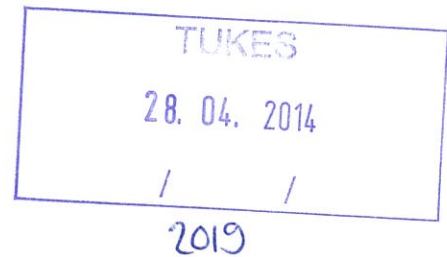
Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: muistutus

Hei

Liitteessä on Lapin Virtavesien Hoitoyhdistyksen muistutus

Jarmo Huhtala

MUISTUTUS 28.4.2014
Lapin Virtavesien Hoitoyhdistys ry
Jarmo Huhtala
Tervonrannatie 19
97280 Tapio (0400 193 786)

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia:

Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamaan KaivNro 2019 koskevaan tarkistuskäsittelyyn;
Soklin kaivospiiri Savukosken kunnassa

Kaivosoikeuden haltija:

Yara Suomi Oy

Muistuttaja:

Lapin Virtavesien Hoitoyhdistys ry
Yhteyshenkilö Jarmo Huhtala
sposti: jarmo.huhtala@rovaniemi.fi

Lapin Virtavesien Hoitoyhdistys ry lausuu Tukesin 28.3.2014 kuuluttamaan KaivNro 2019 koskevaan tarkistuskäsittelyyn (Soklin kaivospiiri Savukosken kunnassa) seuraavaa:

- 1) Vastustamme historiallisen erämaaluonnon sekä erämaisen ja kirkkaan Nuorttijoen arvokkaita erityispiireitä tuhoavien Yara Oy:n uraanifosfaattikaivoksien, avolouhosten, rikastushiekkakasojen, jätevesialtaiden, laajojen laajennusvarausten sekä uraanipitoista fosfaattia käsittelevän keskusrikastamo -hankeen toteuttamista. Yleisten etujen turvaamiseksi annetuissa kuulutusasiakirjoissa ei ole käsitelty ollenkaan noiden luontoarvojen turvaamista.
- 2) Toteamme kuulutetut asiakirjat virheelliseksi, puutteelliseksi, luonnonsuojeluarvoja loukkaaviksi, kalakantojen suojelumääräyksiä rikkoviksi, ikimuistoisia puhtaita vesiä ja erämaita uhkaavaksi ja perinteisiä elinkeinoja ja nautintoja merkittävästi heikentäväksi. Katsomme, ettei yhteisöämme ole kuultu alunpitäen prosessissa oikein, antamiamme muistutuksia ei ole asiaankuuluvasti huomioitu. Meille ole annettu oikeaa tietoa alueen suurista uraanimääristä ja potentiaalista silloin kun kaivospiirejä ja valtauksia on luvitettu ja toistuvasti jatkettu ilman uraanihankkeiden edellyttämiä laajoja kuulemiskierroksia.
- 3) Tukesin vuoden 2013 kaivospiirimääräyksestä ei ilmene, että Soklin jättikaivoksen päätöksessä olisi informoitu ja/tai sovittu Suomen ja Venäjän rajavesisopimuksen mukaisesti Venäläisen osapuolen kanssa. YVAsta ja/tai kaivospiirilupapäätöksistä ei ole venäjän kielistä materiaalia tarjolla. Laajasti katsoen yleisiin etuihin kuuluu myös erityisillä sopimuksilla sovittujen asioiden hoitaminen naapurivaltion kanssa, mutta nuo seikat Tukes jätti huomioimatta vuoden 2013 kaivospiirimääräyksissään. Nyt kuulutuksen kohteena on erityisesti yleisten ja yksityisten etujen

turvaaminen, mutta rajavesisopimusasiaa ei tässäkään kuulutuskirjeessä mainita. Pidämme tätä vakavana puutteena.

Kaivoshanke sijoittuu Venäjälle laskevan Nuorttijoen päälle, sisältäen mittavia vesistöjärjestelyjä jokien virtaussuuntien muutoksineen. On suomalaisen oikeus- ja sivistysvaltiokäytännön vastaista, ettei naapuria tiedoteta asiallisesti eikä heidän kantaa kuulla Rajavesisopimuksen mukaisesti näin isossa luontoa ja vesistöä saastuttavassa kysymyksessä.

- 4) Vaadimme Soklin kaivospiirin tarkistuskäsittelyssä alunpitäen väärillä tiedoilla luvitetut kaivospiirit vesistöjärjestelyineen purettaviksi. Soklin uraanifosfaattikaivoksen aikaisemman koetoiminnan jälkihoitotyöt on määritettävä ja määrättävä pikaisesti toteutettaviksi ja niiden toteuttamiseksi on määrättävä riittävä vakuus. Alueen suunnitelluille vesistöjärjestelyille on määrättävä toimenpidekielto.

Katsomme hankkeen loukkaavan lappalaisten, lappilaisten ja metsäsaamelaisten yleisiä ja yksityisiä etuja; yhteisöllisiä etuja sekä nautintaoikeuksia; kalastusoikeuksia vielä puhtaalla ja kirkkaalla Nuortti- ja Sotajoella koko vesistön alueella. Soklin kaivoshanke pilaa, saastuttaa ja rehevöittää kirkkaan ja kalaisan vesistön, vähentää virtaamia ja saastevedet sisältävät raskasmetalleja, uraania, typpeä, fosforia ja haitallisia kemikaaleja sekä happoja.

Tässäkään Tukesin kuuluttamassa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiskäsittelyssä ei ole paikallisyhteisöjen erityisoikeuksia ja päätäntävaltaa prosessissa huomioitu, eikä nautinta-alueita ja oikeuksia ole käsitelty prosessissa oikein, vaikka kuulutuksen tarkoituksena sanotaan olevan yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen.

Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi on uraanin suhteen säädetty useissa eri laissa erityisvaatimuksia, mutta tässä SOKLIN kaivospiirin yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen nimissä tapahtuvassa käsittelyssä ne kaikki on ohitettu vaikenemalla uraanista.

Vaadimme, että Soklin kaivospiirin luvat pitää käsitellä ydinenergiain mukaisesti, koska malmiossa on kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n ja OECD maailman uraanivarantoraportin mukaan vähintään 2500 tonnia uraania. Virallisen URAKKA raportin mukaan pienen ja suuren uraanimalmion raja on 1000 tonnia uraania. Talvivaara on malliesimerkki siitä, että käsiteltäessä suuria määriä vaikkakin köyhää uraania sisältävää monimetallimalmiota on vaarana vakava, jopa tuhoisa, ympäristö- ja vesistöongelma. Soklin uraani, torium, polonium ja radium pitoisuudet ovat kymmeniä, jopa satakertaisia, suuremmat kuin Talvivaarassa. Talvivaarassa vaiettiin uraanista kaivospiirimääräyksissä ja Soklissa toteutetaan samanlaista salailumenettelyä.

Toteutuessaan uraanifosfaattikaivoshanke leimaa alueen luontopohjaisten elinkeinojen tuotteiden puhtausimagon (kala, riista ja liha) ja aiheuttaa nautinta- ja elinkeinotoiminta-alueiden rajautumista ja tuhoutumista käytännössä kokonaan. Päästöt, vuodot ja jätteet saastuttavat vettä ja maaperää. Jo tutkimuskairaukset uraania sisältävissä malmioissa saastuttavat pohjavesiä, lisäävät säteily- ja radonkaasun päästöjä sekä aiheuttavat epävarmuutta tulevaisuudesta yhteisöissämme.

Soklin uraanifosfaatti -kaivoshankkeiden vaikutuksia vaellustaimenkannan ja ikimuistoiseen joki- ja järvikalastuskulttuurin tulevaisuuteen ei ole riittävästi arvioitu eikä vaikutuksista kalastuskulttuuriin esitetä näissä kuulutusasiakirjoissa mitään.

Kaivosalue saastuu raskasmetallipitoisesta pölystä ja radon kaasun hajoamistuotteista louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta, jonka vuoksi valumavedet vesistöihin pysyvät huonontuneina

kaivoksen sulkemisenkin jälkeen vuosikymmeniä. Kun YARAlla on suunnitelmiensa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia SOKLIN alueella, sekä alueella on laajoja varauksia, valtauksia ja malminetsintähakemuksia, on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan pysyvää suurta haittaa alueen vesistöille.

YARAn kaivospiirit ja niihin liittyvät lisävaltaushakemukset sekä alueen muut valtauksset muiden yhtiöiden yhtiön toimesta, yksin ja yhdessä, syrjivät ja uhkaavat alueen vesistöihin liittyviä elinkeinoja ja alueen asukkaiden nautinta- ja elinkeino-oikeuksia.

YARAn uraanifosfaatti kaivoshanke + lisävaltauksset muodostavat uhan luontopohjaisten elinkeinojen puhtaudelle ja elinmahdollisuuksien ylisukupolviselle turvaamiselle. Hankkeet heikentävät yhteisöjemme toiminnan edellytyksiä, luovat epävarmuutta ja negatiivista imagoa sekä haittaavat asukkaiden ikimuistoisia nautinto-oikeuksia, tuoden turhia saastumisriskejä ja imagohaittaa puhtaaseen luontoon perustuville kala-, riista, poro-, maa- ja luonnontuotteille.

Uraanifosfaattikaivos- ja rikastamohankkeen yksityiskohtaiset selvitykset ovat puutteellisia vesistövaikutuksien, pohjavesien, pölyn, radonin, luontovaikutuksien ja muihin elinkeinoin ja nautinta-alueiden puhtauteen aiheutuvien vaikutuksien suhteen.

Nyt esitetyn Tukesin kuulutuskirjeen mukaan tarkoituksena on antaa mahdollisuus mielipiteiden ja muistutusten esittämiseen ennen yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuksien määräämistä kaivosoikeuden haltijalle. Toteamme ettei kuulutuskirje sisällä varsinaista hakemusta/ehdotusta joista pyydetäisiin muistutuksia. Kuulutuskirjeen pohjana on vakiokirje kaikkien vanhojen kaivospiirien määräyksien tarkistamisesta, eikä kuulutuskirjeeseen ole sisällytetty yksilöityjä tietoja tai arviointeja Soklin kaivospiirin hankkeiden vaikutuksista yleisiin ja yksityisiin ja etuihin, mutta muistuttajilta Tukes yksilöityjä muistutuksia haluaa. Tämä olemassa olevien tietojen puuttuminen kuulutusasiakirjoista on yksi oleellinen seikka, joka estää tasapuolisen, syrjimättömän ja luotettavan yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyyn.

Vesistövaikutusten arvioinnin kannalta oleellisten haitallisten mineraalien ja kemikaalien analyysitietoja, määriä tai arviointeja pitkänajan kumulatiivisista vaikutuksista ei ole esitetty. Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiskäsittelyssä on vaiettu kokonaan Suomen toiseksi suurimasta uraanivarannosta, joka on kirjattu kansainväliseen uraanivarantokirjanpitoon jo 1983 ja toistettu 2004. (A Joint Report by the OECD Nuclear Energy Agency: 'Uranium 2003: Resources, Production and Demand'. OECD 2004, NEA No. 5291. Sivut 130 ja 131).

Yara Suomi Oy:n antamassa selvityksessä sanotaan ettei kaivostoiminnasta (uudesta) normaalioloissa arvioida aiheuttavan haittaa. Ei ole uskottavaa, että uraanifosfaattikaivos ja rikastustoiminta olisi luonnostaan luonnolle haitaton, mutta haittojen estämistä ei ole kuitenkaan kuvattu, eikä selvitys sisällä ehdotuksia yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Arviointi alueen kaivospiirin ja kaivostoiminnan pitkäaikaisvaikutuksista alueen vesistöihin, kalastoon, vesieliöstöihin, luontoarvoihin, -imagoon, luontopohjaisiin elinkeinoin ja kalastuskulttuuriin puuttuu. Koska kokonaisvaikutusten arviointi puuttuu, on myös mahdotonta antaa luotettavia määräyksiä haittojen estämiseksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen näkökulmasta.

Kaivosviranomainen ei selvityspyynnössään ollut painottanut kaivoslain tärkeimpää periaatetta eli yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien turvaamista kokonaisvaltaiseen tarkasteluun perustuen, joten myöskään Yara Oy ei ole selonteossaan ottanut kantaa hankkeiden kokonaisvaikutusten arviointiin, vaan on

käsiteltyt asioita vain yksittäisen kaivospiirin mahdollisen tulevan toiminnan kannalta. Kuulutussasiakirjoissa ei ole kokonaisvaikutuksiin perustuen perusoikeuksien turvaamista arvioitu eikä turvaamistoimenpiteitä selvitetty. Edes jo aikaisemmin annettuja perusoikeuksien turvaamista vaativia huomautuksia ei ole nyt näissä kuulutusasiakirjoissa esille tuotu. Tukes on jättänyt antamansa muistutusmahdollisuuden tyhjän päälle. Nämä kuulutusasiakirjat eivät mahdollista yleisten ja yksityisten etujen turvaamista kokonaistarkasteluun perustuen.

Vuonna 2013 Tukes antoi kaivospiirin laajennuspäätöksessään lupamääräyksen 1.

Määräys liittyy luonnonsuojelulain vaatimukseen ja on annettu YARAlle tulevaa toimintaa koskien. Annettu määräys ei tuollaisena turvaa luonnonsuojelulla suojeltua yleistä ja yksityistä etua ja on siten laiton. Kaivoslaki edellyttää, että kaivosviranomaisen antaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Luonnonsuojeluun liittyvät turvaavat määräykset on siis kaivosviranomaisen annettava jo tuossa lupamääräys 1 kohdassa. Kaivosviranomaisen ei voi vastuutaan siirtää muille tahoille kirjaamalla, että hakijayhtiön on tiedotettava...

Kaivoslain 7.3 §:n mukaan erityiseen käyttöön otetulla alueella toimiminen edellyttää toimivaltaisen viranomaisen lupaa. Natura-alueet ovat tuollaisia erityiskäyttöön, luonnonsuojeluun, otettuja alueita, joten noihin suojeltuihin luontoarvoihin mahdollisesti vaikuttava toiminta tulee luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen arviointivelvollisuuden piiriin. Natura-alueiden kannalta ratkaisevaa on, ulottuuko haetun toiminnan vaikutukset Natura-alueelle, ei niinkään se, missä toiminta tapahtuu. Joten vaikka kaivostoiminta tapahtuisi Natura-alueen vieressä eikä itse alueella, niin luonnonsuojelulain mukainen arviointiselvitys on tehtävä.

Tuo erityinen luonnonsuojelulain 65§:n mukainen arviointi- ja lausuntomenettely tulee tehdä jo ennen lupaharkintaa, mikäli kaivoslain alainen hanke voi yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-verkostoon kuuluvan alueen luonnonarvoja. SOKLIn alueella on useita hankkeita ja useita Natura-alueita.

Kaivosviranomaisen vuonna 2013 toteuttama menettely, että annetaan lupamääräys siten, että luvanhaltija vain tiedottaisi ELY-keskukselle ennen töiden aloittamista, ei ole korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön mukaan mahdollinen. Myös Rovaniemen hallinto-oikeus 13.12.2012 hylkäsi Viiankiaavan Natura-alueelle myönnetyn malminetsintäluvan, koska lupakäsittelystä oli puuttunut Natura-arviointi. Rhao siis edellytti, että yksityiskohtainen Natura-arviointi ja siihen perustuva luontoarvojen turvaamissuunnitelma tulee tehdä ennen lupamääräysten antamista.

Vaadimme lupamääräyksien 1 ja 2 uudelleenkäsittelyä asianmukaisten Natura-arviointien puuttumisten vuoksi.

Vaadimme tarkennuksia seuraaviin YARAn selvityksessään (Liite 3) esittämiin kohtiin:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttäminen tai rajoittaminen sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistaminen;

YARA väittää, että mahdolliset päästöt hallitaan ympäristölupahakemuksessa esitetyn teknisin keinoin. Noita keinoja ei sisälly näihin kuulutusasiakirjoihin, eikä ole uskottavaa, että niihin sisältyisi teknisiä keinoja uraanin ja uraanin tytärynuklidien hallintaan. Sellaisia ei ole missään esitetty. Uskottavuutta vie pois myös se seikka, että näissäkin kuulutusasiakirjoissa uraani on vaiettu kokonaan.

YARA ei puhu ilmanlaatu- ja vesistövaikutuksista eikä vaikutuksista kalastoon selonteossaan mitään. Nuo olisivat kuitenkin juuri niitä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseen liittyviä seikkoja, joiden turvaamista on tässä kuulutusmenettelyssä tarkoitus toteuttaa ja johon pyydettiin asian otsikossa kaivosyhtiöltä ehdotuksia. Ei tullut ehdotuksia. Noihin seikkoihin liittyviä turvaamismääräyksiä ei myöskään kaivosviranomaisen ollut vuonna 2013 antanut, saati vuonna 1976 alkuperäisen kaivospiiriluvan yhteydessä.

Vesilain (587/11) 2 luvun 8 §:n mukaan saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuva tai vaikutuksiltaan sinne ulottuva vesitaloushanke on toteutettava siten, että se ei vähäistä suuremmassa määrin heikennä saamelaisten mahdollisuuksia käyttää heille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan esim. kalastusta.

Tässä kuulutusasiakirjassa ei ole esitetty riittäviä tietoja, jotta kaivoslain 34 §:n edellyttämää selvitystä YARAN suunnitteleman toiminnan kumulatiivisista ympäristö- ja muista vaikutuksista yhdessä muiden kaivoslain alaisten hankkeiden kanssa voisi luotettavasti tehdä.

Nyt kyseessä on yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta oleelliset seikat, joten vaikutusarvioinnit kuuluisi olla käytettävissä ja noihin vaikutusarviointeihin perustuen pitäisi saada antaa muistutuksia. Huomattakoon kalastovaikutuksiin liittyen, että kaivoksen alapuolisten vesistöjen vaikutusalue voi olla hyvinkin laaja, varsinkin erilaisissa poikkeustilanteissa.

Vesilaudirektiiveissä mainitaan useita raskasmetalleja sekä muita haitallisia aineita, joiden vesistöön laskemiselle on tiukat rajat. Näitä ei kaivosyhtiö esittele, eikä esitä keinoja haitallisten aineiden päästöjen rajoittamiseksi. Tärkein keino näyttää olevan, ettei nyt haitoista puhuta, ei ainakaan uraanista. Myöskään vanhan aiheutetun metallikuormituksen jälkihoitotoimenpiteitä ei kuvailla ollenkaan.

Metallimalmikaivokset aiheuttavat haittaa erityisesti vesistöille. Selonteossa porotaloustoimenpiteenä kuvataan pienennetyn selkeytys/saostusaltaan kokoa, mutta varsinaista vesitasetta ja jätevesien vaikutusten rajoittamista ei kuvailla. Varsinaista jäteveden puhdistusta ei kuvata, joten ilmeisesti sellaista ei ole ajatuksissakaan. Vaadimme kaivosviranomaista asettamaan kaivoksen jätteille, jätejakeille ja jätevesille tiukat määräykset haitallisten vaikutusten estämiseksi.

2) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

Tässä selvityksen kohdassa YARA puhuu tutkimuksista, joilla fosfaattimineraalien esiintymien geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella. Uraanista, toriumista, niobista, niobimineraali pyrokloorista tai sen hatsettoliitti muunnoksista tai harvinaisista maametalleista ei puhuta selvityksessä eikä näissä kuulutusasiakirjoissakaan mitään.

YVA-selostuksessaan YARA myöntää uraania sisältyvän niobiin, ja myös fosfaattiin, mutta jättää käsittelemättä tarkemmin fosfaattiin sisältyvän uraanin ja sen vaikutukset. Tämä selvityspyynnön kohta kaivosmineraalien tuhlauksen estämisestä edellyttäisi selvitystä arvomineraaleista uraani mukaan lukien, myös varautumisesta niiden mahdollisesti

myöhemmin alkavaan hyödyntämiseen. Uraanin suhteen kysymys on akuutti yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta. Perusoikeuksien turvaamisen kannalta on kestävämpi vaieta tässä vaiheessa uraanista, jättää uraanikuulemiset tekemättä sekä jättää uraanin liittyvät kaivospiirimääräykset tekemättä, vaikka tiedetään YARAN suunnitellussa kaivotoiminnassa uraania käsiteltävän fosfaattimineraalin yhteydessä. Mahdollista myöhemmin alkavaa uraanin hyödyntämistä varten olisi YARAlle edullista jo alusta alkaen rikastaa uraania erilliseen korkean uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Niinhän Rautaruukkikin teki koerikastustoiminnan yhteydessä. Toinen varautumiskeino on louhia aluksi ”köyhempää” uraanimineraaleja rikkaampien niobiesiintymien päältä ja ympäriltä, ja näinhän YARA ilmoittaakin aikeenaan YVA-selostuksessa, mutta ei puhu uraanista nyt mitään näissä kuulutusasiakirjoissa.

Tukes huomautti kaivosmääräyksissään 2013, että joka tapauksessa YARAlla on oikeudet kaikkien kaivosmineraalien hyödyntämiseen, vaikkeivat ne alkuvaiheessa YARAN intresseissä olekaan.

Me huomautamme, ettei kaivoslaki anna lupaa vaieta uraanista tuollaiseen intressiin tai intressin puutteeseen vedoten. Uraani on erityinen yleisiin ja yksityisiin etuihin voimakkaasti vaikuttava seikka. Se, että tässä kuulutusasiakirjassa vaietaan uraanista on rikos alueen ihmisten perusoikeuksia vastaan.

Ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä esitetyt turvallisuusvaatimukset täytyy koko ajan täyttää. Tai täytyisi täyttää. Myös kaivospiirimääräyksissä olisi oltava nuo turvallisuussäädökset, mutta SOKLissa noita määräyksiä ei ole ollenkaan. Kaivospiirimääräyksiä tarkistettaessa, kuten nyt, nuo turvallisuusmääräykset olisi kirjoitettava siihen muotoon, että niitä olisi pakko noudattaa alusta alkaen eikä vasta ”hyödyntämisestä lähtien”. Mutta nyt kuulutetulla menettelyllä vaiettiin uraanista, joten uraaniin liittyviä määräyksiä ei kaivosviranomaisella ilmeisesti ollut aikomustakaan antaa. Uraanin hyödyntämättömyys ei anna lupaa turvallisuusvaatimuksista poiketa, mutta uraanin salaamistilanteissa tietenkin syntyy mahdollisuus siihen.

YARAN hankkeen kannalta suuri ero on tietenkin sillä, että uraanin hyödyntäminen vaatii valtioneuvoston luvan, ja silloin siihen päätökseen liittyy Savukosken kunnan veto-oikeus. Tämä kunnallisdemokraattinen riskitekijä yritetään tässäkin hankkeessa kiertää pyrkimällä aloittamaan hanke fosfaatin nimissä ilman uraanitavoitetta, jo ”hyväksi havaitulla” Talvivaaran mallilla.

Lapin virtavesiyhdistys ry katsoo, että kaivosviranomaisen olisi tullut kuulutusasiakirjoissa tuoda tietämänsä uraanivaranto, uraanipitoisuudet, uraanin ympäristökysymykset, erillinen uraanikuulemismenettely, uraaniin liittyvät lupamenettelyt sekä uraaniin liittyvä kunnallinen veto-oikeus näissä kuulutusasiakirjoissa esille. Katsomme, että uraani on tahallaan jätetty mainitsematta näissä kuulutusasiakirjoissa, jotta kaivosyhtiölle syntyisi jälkikäteen mahdollisuus uraanin hyödyntämiseen fosfaattikaivoksen nimissä käynnistetyssä kaivoksessa. Pidämme tällaista kuulutusmenettelyä vakavana yleisten ja yksityisten etujen vastaisena toimintana.

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvityselvällisyydestä;

Selvityksensä tässä kohdin YARA tuo esille, että SOKLIn kaivosta on tutkittu vuodesta 1967 lähtien. Mutta YARA ei tuo esille, että noita Rautaruukki Oy:n tutkimuksia rahoitti KTM momentilta atomien energian rauhanomainen käyttö. Kyseessä oli siis uraaninetsintä, joiden tulostiedot menivät ministeriölle ja kansainvälisiin uraanivarantokirjanpitoihin saakka. Mutta tässäkin selvityksensä kohdassa YARA ei uraania mainitse. Eikä mainitse radiologisen perustilan selvitystuloksia, eikä myöskään STUKin ja Helsingin yliopiston yhteishanketta, jolla pyritään selvittämään vanhan Paukkajanvaaran uraanikaivoksen sekä SOKLIn koetehtaan radiologisten haittojen leviämisen seuranta ja keinojen löytämistä radiologisten haittojen leviämisen estämiseksi.

Soklin kaivoskirjassa ei uraanisanaa mainita. Esimerkki osoittaa salailuhistorian olevan pitkään jatkunut maan tapa, joka mahdollistaa leväperäiset todellista tilannetta vastaamattomat kaivosmääräykset tai peräti kaivosmääräysten puuttumisen kokonaan, kuten Soklin alkuperäisessä kaivosluvassa.

Lapin virtavesiyhdistys katsoo, ettei kuulutusasiakirjoissa ole esitetty riittävässä määrin esiintymiin liittyviä olemassa olevia tutkimustuloksia. Valikoidusti esitetyt fosfaattipitoisuustiedot antavat harhaanjohtavan kuvan esiintymien luonteesta. Kuulutusasiakirjan selvänä tarkoituksena näyttää olevan jatkaa vuosikautia jatkunutta oleellisten tietojen salaamista kaivosyhtiön eduksi sekä yleisten sekä yksityisten etujen haitaksi.

5) kaivostoiminnan lopettamisen vakuus sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista.

Tässä kohdin YARA mainitsee kaivoksen sulkemisesta tehdyn sulkemissuunnitelman YVA-selostukseen liittyen. Tuo selostus on kuitenkin yleispiirteinen ja erityisesti vesistövaikutushaittoja vähättelevä. Kaivosmineraalien luonteesta ja käsittelyn helppoudesta on annettu kuva kuin käsiteltäisiin mummon kellarin hillopurkkeja, eikä mitään haitallista ainetta sisältävää purkkia avattaisi. GTK:n geologi Laura Lauri kuvaili kuitenkin Lapin radion ohjelmassa 2010: [...] *”Oikeastaan kaikki malmit mitä siellä Soklissa on, siis sekä tämä fosforimalmi, mitä nyt aiotaan ruveta hyödyntämään, että niobi ja siihen liittyvät muut raskasmetallit, niin ne on eri vaiheissa tämän kivisulan liikkeitä siihen sitten tulleet. Ne eivät todellakaan ole mitenkään erityisen järjestyksessä siellä, tällaisina siisteinä alueina siellä, että tässä meillä on fosforimalmi, ja että tässä on niobimalmi. Vaan se on puuroa, puuroa ja marjakeittoa mitä sinne on hämmennetty. Ja näitä sieltä sitten pyritään erottelemaan sen kaivostoiminnan aikana.[...]”*

Kun nuo haittavaikutuksia aiheuttavat mineraalit on jätetty YVA-selostuksessa sivurooliin, niin epäilemme myös sulkemissuunnitelman olevan yhtiön intressejä turvaavan eikä suinkaan yleisiä ja yksityisiä etuja turvaavan.

Erytyisesti huomautamme aikomuksesta, että selkeytysaltaiden vesiä laskettaisiin lopettamisvaiheessa vesistöihin. Tuolle menettelylle on annettava erityismääräykset, joilla estetään selkeytysaltaisiin kertyneiden haitta-aineiden liikkeellelähtö vesistöihin samalla kertaa.

Vanhoista kaivoksista tiedetään vesistövaikutuksia aiheutuvan useita vuosikymmeniä kaivostoiminnan jälkeenkin. Riskitekijöinä ovat rikastushiekkakasat, avolouhokset ja vanhat selkeytysaltaat. Sivukivikasatkin vuotavat. Vaadimme riittävien määräysten antamista estämään kaivostoiminnan jälkeisten haittojen aineisen jatkumisen. Ehdottomina määräyksinä pidämme rikastushiekkakasojen pohjarakenteiden riittäviä, siis pysyviä, vesieristysvaatimuksia, selkeytysaltaiden tiivispohjarakenteita sekä kaivostoiminnan jälkeen avolouhosten pohjille vaadittavia tiiviskerroksia suotovesien pääsyn estämiseksi pohjavesiin.

Rovaniemellä 28.4.2014

Jarmo Huhtala

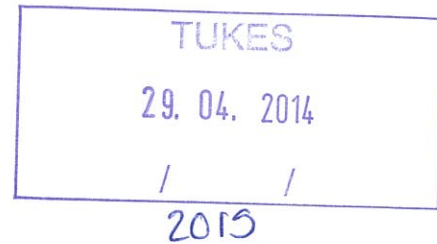
Lapin Virtavesien Hoitoyhdistys

Puheenjohtaja

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 12:26
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus koskien Savukosken alueen SOKLI-hanketta
Liitteet: Muistutus TUKES 28.4.2014.docx

Lähettäjä: Erika Sarivaara [<mailto:erika.sarivaara@gmail.com>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:41
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Muistutus koskien Savukosken alueen SOKLI-hanketta

Hei

Liitteenä yhdistyksemme muistutus koskien Tukesin 28.3.2014 kuuluttamaan KaivNro 2019 koskevaan tarkistuskäsittelyyn (Soklin kaivospiiri Savukosken kunnassa)

Ystävällisesti

Erika Sarivaara
Puheenjohtaja

--
Pedagogihka doavttir
Doctor of Education

Helssega universitehta
University of Helsinki

MUISTUTUS

28.4.2014

Lausuja: *Vuovde-, guolásteaddji- ja duottarsámit rs. Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry*

Tukes/Kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia:

Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamaan KaivNro 2019 koskevaan tarkistuskäsittelyyn (Soklin kaivospiiri Savukosken kunnassa)

Kaivosoikeuden haltija:

Yara Suomi Oy

Muistuttaja:

Vuovde-, guolásteaddji- ja duottarsámit rs. Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry
Yhteyshenkilö: Puheenjohtaja Erika Sarivaara
Sähköposti: erika.sarivaara@gmail.com

Muistutus:

Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. Kalastaja-, Metsä- ja Tunturisaamelaiset ry:n lausunto Tukesin 28.3.2014 kuuluttamaan KaivNro 2019 koskevaan tarkistuskäsittelyyn (Soklin kaivospiiri Savukosken kunnassa)

- 1) Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. *Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset* vastustavat historiallisen Kemin Lapin saamelaisalueelle sijoittuvaa Yara Oy:n uraanifosfaattikaivoksien, avolouhosten, rikastushiekkakasojen, jätevesialtaiden, laajojen laajennusvarausten sekä uraanipitoista fosfaattia käsittelevän keskusrikastamon hanketta.
- 2) Toteamme kuulutetut asiakirjat virheelliseksi, puutteelliseksi ja saamelaisten yleisiä etuja loukkaavaksi, ikimuistoisia puhtaita vesiä ja erämaita uhkaavaksi ja perinteisiä elinkeinoja ja nautintoja merkittävästi heikentäväksi. Katsomme, ettei meidän yhteisöjemme edustajia, jäseniä ja toimijoita ole kuultu alunpitäen prosessissa oikein, eikä meille ole annettu oikeaa tietoa alueen suurista uraanimääristä ja potentiaalista silloin kun kaivospiirejä ja valtauksia on luvitettu ja toistuvasti jatkettu ilman uraanihankkeiden edellyttämiä laajoja kuulemiskierroksia.
- 3) Suomen viranomaisten: ministeriöiden, ELY:n ja TUKES:in tulee kieltää kaivosvarauksien ja valtauksien myöntäminen vanhalle historialliselle saamelaisalueelle, ns. Lapin rajan pohjoispuolelle, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten asuinalueelle niin pitkäksi aikaa, kunnes ILO-sopimus on ratifioitu ja maa-oikeuskysymykset on ratkaistu. Nykyinen tilanne johtaa juridisiin ongelmiin, koska taloudellisesti merkittäviä valtauspäätöksiä myönnetään Lapin rajan pohjoispuolelle, Saamelaisalueelle, samaan aikaan, kun maaomistuskysymys on epäselvä ja kiistanalainen. Asia on ratkaistava kuten Kanadan pohjoisilla alueilla ja osavaltioissa. Kaikki kolmannen sektorin hankkeet (kuten kaivosvaltaukset ja kaivoshankkeet) on jäädytettävä,

kunnes maasopimukset on neuvoteltu alueen alkuperäiskansaheimojen, metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten kanssa koko Lapissa aina Kuusamoä myöten. Suomen pitää olla oikeusvaltio myös yhteisöille, perinteisille elinkeinoille ja kulttuureille, ei pelkästään kaivosyhtiöille. Tätä seikkaa ei voi ohittaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyn yhteydessä.

- 4) Vaadimme Soklin kaivospiirin tarkistuskäsittelyssä alunpitäen väärillä tiedoilla luvitetut kaivospiirit + kaivospiirin laajennushankkeet purettaviksi. Soklin uraanifosfaattikaivoksen aikaisemman koetoiminnan jälkihoitotyöt on määrítettävä ja määrättävä pikaisesti toteutettaviksi ja niiden toteuttamiseksi on määrättävä riittävä vakuus. Alueelle on määrättävä kaivostoiminnalle toimenpidekielto.

Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri, kieli ja elämänmuoto. Perustuslain 17 §:n 3 momentin tarkoittamana saamelaisten kulttuurina pidetään vakiintuneesti mm. poronhoitoa, kalastusta, metsästystä (HE 309/1993 vp, PeVL 3/1990 vp, PeVL 17/2010 vp ja PeVL 29/2004 vp ja PeVL 32/2010 vp). Saamelaiskulttuuri on luontosidonnainen kulttuuri. Ympäristöön kohdistuvilla kielteisillä vaikutuksilla on suoraan kielteisiä vaikutuksia myös saamelaiskulttuuriin. Saamelaisporonhoito on selkeästi kulttuurinen elinkeino, jossa erityisen tärkeää on kulttuurin ja elämäntavan siirtäminen sukupolvelta toiselle.

Kaivoslain 50 §:ssä säädetään luvan myöntämisen esteistä saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella. Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuhdontalupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta:

- 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria;
- 2) heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja koltta-alueella;

Muistutamme, yhtiölle ja viranomaisille, että Kuusamon alueelta löytyy saamelaisille merkittävä oikeustapaus ns. Kuusamojärven Haukiniemen omistusoikeustapaus (1700-luvulta) joka osoittaa että saamelaiset omistavat Lapin maat ja vedet, sekä päättävät maankäytöstä esim. siitä mitä alueellamme voi tehdä ja mitä ei. Lisäksi Kitkajärven saamelaisten oikeustapaukset osoittavat meidän nautintaoikeuksien pitkät juuret mm. kalastus- ja eränkäyntioikeuksiin puhtaissa vesissä ja maissa, sekä ns. vapaan kalastusoikeuden. Katsomme, että polveudumme ILO:n YLEISSOPIMUS NRO 169:n pykälän I Yleiset periaatteet ensimmäisen 1 artiklan b) kohdassa määriteltyjen alkuperäisistä asukkaista, joiden erityisoikeudet on tunnustettu myös mm. Knihti -kontrahtissa joka antaa Kuusamon alueen metsäsaamelaisille ikimuistoiset oikeudet maihin ja vesiin.

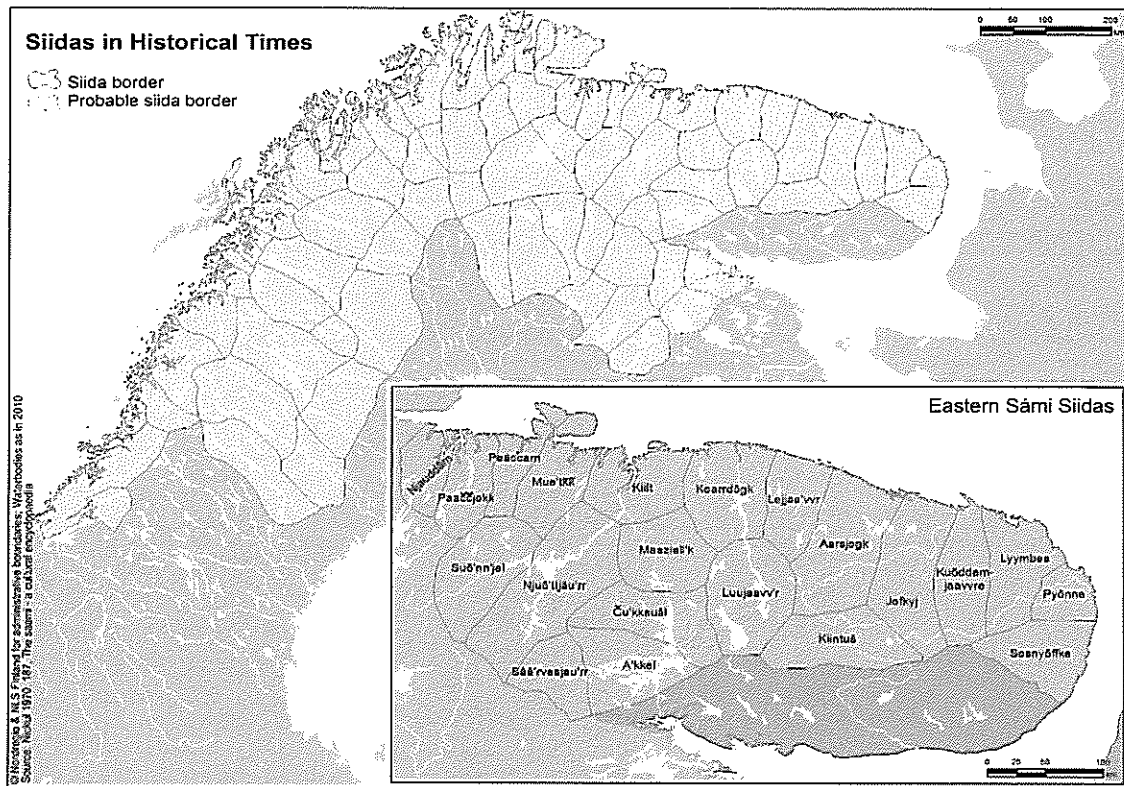
1 artikla ILO169-sopimus:

1. Tämä yleissopimus koskee

b) niitä itsenäisissä maissa eläviä kansoja, joita pidetään alkuasukkaina, koska

”- he polveutuvat väestöstä, joka maan valloituksen tai asuttamisen tai nykyisten valtionrajojen muodostumisen aikaan asui maassa tai sillä maantieteellisellä alueella, johon maa kuuluu, ja - jotka oikeudellisesta asemastaan riippumatta ovat säilyttäneet kokonaan tai osittain omat sosiaaliset, taloudelliset, kulttuuriset ja poliittiset instituutiansa.”

Kemin lapin lapinkylät ovat perinteistä metsäsaamelaisaluetta. (Katso kartta, lähde Eastern Saami Atlas).

Kaivoslain (621/11) 1 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan laissa tarkoitettu toiminta sovitetaan yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana turvataan. Yhteensovittamisessa otetaan huomioon myös, mitä kolttalaissa (253/1995) säädetään kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistämisestä sekä kolttakulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä. Metsäsaamelaiset harjoittavat edelleen ikimuistoisia metsäsaamelaisia elinkeinoja ja nautintaa mm. kalastusta, poronhoitoa, metsästystä ja marjastusta Soklin vaikutusalueilla. Puolustamme näitä ikimuistoisia oikeuksiamme ja syvää luontosuhdetta puhtaisiin nautinta- ja asutusalueisiimme.

Katsomme, että YARA:n uraanifosfaattikaivokset, satelliittilouhokset, varauksien ja valtauksien uraanikairaukset sekä uraanifosfaattirikastamo ovat uhka alueellemme, ne loukkaavat meidän yleistä ja yksityistä etuamme. Tätä meidän saamelaisten erityisoikeutta alueellamme ei ole myöskään YVA-prosessissa oikealla tavalla käsitelty. Tässäkään Tukesin kuulemisasiakirjoissa ei ole meidän erityisoikeuksia ja päätäntävaltaa prosessissa huomioitu, eikä nautinta-alueita ja oikeuksia ole käsitelty prosessissa oikein vaikka kuulutuksen tarkoituksena sanotaan olevan yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen. Tukes edellyttää lausujilta yksityiskohtaisia perusteluja, vaikka esitetyt kuulemisasiakirjat ovat vain yleisluontoisia kaivosyhtiön esityksiä. Kuulutus on kohdistettu sekavasti vanhoihin tai uusiin kaivospiireihin eikä tiedottamista alueella olevista muista laajoista varauksista ja valtauksista ole tässä kuulutusasiakirjoissa tuotu esille ollenkaan. Varauksia ja valtauksia on usealla eri yhtiöllä, jolloin hakijat ovat olleet yhteisöjemme jäsenille tuntemattomia ja vaikeasti tavoitettavissa. Katsomme että nämä kaikki rikkovat meidän perusoikeuksiamme ja Århusin sopimusta.

Kalastus, metsästys, marjastus ja poroelinkeino ovat oleellisia saamelaisia alkuperäisiä elinkeinoja

Katsomme vanhojen kaivospiirien olevan uhka alueemme yhteisöjen jäsenten puhtaaseen luontoon pohjautuville nautinnoille, kulttuurille sekä perinteisille elinkeinoille. Tätä uhkaa laajat uudet kaivos- ja malminetsintähankkeet moninkertaistavat - joten emme anna lupaa hankkeelle missään muodossa. Toteutuessaan uraanifosfaattikaivoshanke leimaa alueen luontopohjaisten elinkeinojen tuotteiden puhtausimagon (kala, riista ja liha) ja aiheuttaa nautinta- ja elinkeinotoiminta-alueiden rajautumista ja tuhoutumista käytännössä kokonaan. Päästöt, vuodot ja jätteet saastuttavat vettä ja maaperää, jo tutkimuskairaukset uraania sisältävissä malmioissa saastuttavat pohjavesiä, lisäävät säteily- ja radonkaasun päästöjä sekä aiheuttavat epävarmuutta tulevaisuudesta lapinkyläyhteisöissämme.

Soklin uraanifosfaatti -kaivoshankkeiden vaikutuksia vaellustaimenkannan ja ikimuistoiseen joki- ja järvikalastuskulttuurin tulevaisuuteen ei ole riittävästi arvioitu eikä vaikutuksista kalastuskulttuuriin esitetä näissä kuulutusasiakirjoissa mitään.

YARAn selostuksen mukaan poroelinkeino rajattaisiin aidoilla varsinaisten kaivosalueiden ulkopuolelle. Kaivosalue saastuu raskasmetallipitoisesta pölystä ja radon kaasun hajoamistuotteista louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta ja pysyy kaivoksen sulkemisenkin jälkeen poroille kelvottomana alueena vuosikymmeniä. Kun YARAlla on suunnitelmiansa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia SOKLIn alueella, sekä alueella on laajoja varauksia, valtauksia ja malminetsintähakemuksia, on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan pysyvää suurta imagohaittaa ja epävarmuutta sekä laidunalueiden vähenemistä poroelinkeinojen harjoittamiselle. Myös hankkeen rekkaralli ja junaliikenne tulee tappamaan poroja ja häiritsemään laidunkiertoa. Näitä haittoja ei oltu riittävästi arvioitu YVA-selostuksessakaan, joka oli palasteltu erillisosiin juuri näiden kokonaisvaikutusarviointien vaikeuttamiseksi.

YARAn kaivospiirit ja niihin liittyvät lisävaltaushakemukset sekä alueen muut valtaukset muiden yhtiöiden yhtiön toimesta, yksin ja yhdessä, syrjivät ja uhkaavat alueen metsäsaamelaisia elinkeinoja ja alueen asukkaiden nautinta- ja elinkeino-oikeuksia. (kalastus, metsästys, marjastus ja poronhoito). YARAn uraanifosfaatti kaivoshanke + lisävaltaukset muodostavat uhan luontopohjaisten elinkeinojen puhtaudelle ja elinmahdollisuuksien ylisukupolviselle turvaamiselle. Hankkeet heikentävät yhteisöjemme toiminnan edellytyksiä, luovat epävarmuutta ja negatiivista imagoa sekä haittaavat asukkaiden ikimuistoisia nautinto-oikeuksia, tuoden turhia saastumisriskejä ja imagohaittaa puhtaaseen luontoon perustuville kala-, riista, poro-, maa- ja luonnontuotteille.

YVA-selostus ei täytä kokonaisuutenaan YVA-lainsäädännössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia.

Tukesin kuulutusasiakirjoissa YARA viittaa tekemäänsä YVA-selostukseen ja ympäristölupahakemukseen. Korostamme, että ympäristölupahakemusta ei ole vielä edes kuulutettu, joten meillä muistuttajilla ei ole tietoa yhtiön ympäristölupahakemuksessaan esittämistä asioista. Mikäli ympäristölupahakemuksessa on sellaisia seikkoja, joilla kaivosyhtiö voi perustella yleisten ja yksityisten etujen turvaamista tapahtuvan, tulisi ne seikat olla meillä muistuttajillakin käytettävissä muistutusten antamisen yhteydessä.

YVA-selostukseen ei sisältynyt radiologista perustilakartoitusta eikä YVA-asetuksen hankeluettelon edellyttämää erillistä uraaninkäsittelyn ympäristövaikutusarviointia. Uraanin käsittelyn ympäristövaikutusten arvioinnin tulee sisältää uraaniin liittyvän arvioinnin koko kaivostoiminnassa louhinnasta ja louhintapölyvaikutuksista alkaen kaivoksen jälkihoidon kymmenien vuosien aikamääriin saakka, riippumatta siitä otetaanko uraani ”talteen” tai ei. Arviointi tulee ulottaa myös kemiallisiin vaikutuksiin ja ekologiisiin eliökierrossa tapahtuviin rikastumisvaikutuksiin saakka, pelkkä säteilyyn

perustuva arviointi ei riitä. Oleellista on myös määrittää uraanin ja uraanin tytärnuklidien tase; uraanitase. YVA-asetuksen 6§ 2d -kohdan tulkinnasta viittaamme tässä yhteydessä VSELY-keskuksen päätökseen 3.3.2011 NNH:n uraanin talteenoton YVA-käsittelystä.

YVA-selostus oli siis merkittävästi puutteellinen eikä se käsityksemme mukaan täytä kokonaisuutenaan YVA-lainsäädännössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia. YVA-selostus ei myöskään anna riittävästi tietoa alueen käytöstä tehtäville päätöksenteoille, arviointiselostuksessa ei ole selvitetty hankkeen sosiaalisia- ja elinkeinovaikutuksia metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaisten perinteisiin elinkeinoihin, kulttuuriin ja nautintaan riittävästi eikä oikealla tavalla, todellisessa tasavertaisessa vuorovaikutuksessa eri yhteisöjen, kylien ja perinteisten elinkeinon edustajien kanssa. Uraanifosfaattikaivos- ja rikastamohankkeen yksityiskohtaiset selvitykset ovat puutteellisia vesistövaikutuksien, pohjavesien, pölyn, radonin, luontovaikutuksien ja muihin elinkeinon ja nautinta-alueiden puhtauteen aiheutuvien vaikutusten suhteen. YVA-selostuksen johtopäätökset jäävät irrallisiksi kaivosyhtiön toiveiden mukaisiksi toteamuksiksi. Myöskään vaikutusten merkittävyyden arviointeja ei ole perusteltu riittävästi. Edellä mainituista syistä johtuen Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs. Metsä-, Kalastaja- ja Tunturisaamelaiset ry ei pidä esitettyä YVA-selostusta hyväksyttävänä eikä toteuttamiskelpoisena.

Kuulutusasiakirjat ovat puutteellisia

Nyt esitetyn Tukesin kuulutuskirjeen mukaan tarkoituksena on antaa mahdollisuus mielipiteiden ja muistutusten esittämiseen ennen yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuksien määräämistä kaivosoikeuden haltijalle. Toteamme ettei kuulutuskirje sisällä varsinaista hakemusta/ehdotusta joista pyydetäisiin muistutuksia. Kuulutuskirjeen pohjana on vakiokirje kaikkien vanhojen kaivospiirien määräyksiä tarkistamisesta, eikä kuulutuskirjeeseen ole sisällytetty yksilöityjä tietoja tai arviointeja Soklin kaivospiirin hankkeiden vaikutuksista yleisiin ja yksityisiin ja etuihin, mutta muistuttajilta Tukes yksilöityjä muistutuksia haluaa. Tämä olemassa olevien tietojen puuttuminen kuulutusasiakirjoista on yksi oleellinen seikka, joka estää tasapuolisen, syrjimättömän ja luotettavan yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyyn.

Muistutuksemme alkuosassa esittämiemme vaatimustemme perusteluiksi esitämme seuraavaa:

- Kuulutuksen yhteydessä esitetyissä asiakirjoissa ei ole selvitetty vanhaan kaivospiiriin liittyvien jälkihoitotoimenpiteiden velvoitteiden, vastuiden, toteutusten ja kustannusten jakautumista Soklin kaivospiiriin liittyen. Tämä puute estää arvioimasta tulevan uuden kaivostoiminnan johdosta annettavia määräyksiä. Vanhan toiminnan vaikutusten jättäminen arvioinnin ulkopuolelle muodostaa vakavan uhan yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelylle. Miten tulevaisuudessa erotellaan esimerkiksi vesistöihin kohdistuvat vanhasta toiminnasta aiheutuvat haitat mahdollisen uuden toiminnan aiheuttamista haitoista, mikäli vanhan toiminnan vaikutuksia ei eritellä eikä niihin liittyviä turvaamismääräyksiä anneta eikä niihin liittyviä vakuuksia vaadita?
- Kaivoslain yleisperiaatteeseen kuuluvaa kokonaisvaltaiseen tarkasteluun perustuvaa menettelytapaa ei ole toteutettu tässä yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyissä. Edellytämme hankkeiden kaikkien vaikutusten esilletuomista, niiden vaikutusten kumulatiivisia kokonaisvaikutusarviointeja tehtäväksi sekä nuo tiedot saatettaviksi yleisesti tiedoksi kuulutuksen yhteydessä. Nyt nuo oleelliset tiedot puuttuivat. Vasta kokonaisvaikutusten arviointitietojen tiedoksi saattamisen jälkeen ja sen jälkeen annettujen uusien mielipiteiden ja muistutusten perusteella

kaivosviranomainen voi asiaankuuluvasti kokonaistarkasteluun perustuen määritellä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseen tarvittavat määräykset.

Nyt toteutettu kuulemismenettely ei riittävästi toteuta uuden kaivoslain tarkoitusta, siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Menettely loukkaa saamelaisten, alueen ihmisten ja yhteisöjen tietojensaantioikeutta, riittäviin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia ja perusoikeuksia.

Kuulutusasiakirjoissa ei ole dokumentoitu riittävästi kaivospiirin voimassaolotilannetta, joten kuulutuskirjeen perusteella on epäselvää onko kyseessä voimassaoleva kaivospiiri vai hovioikeuden valituskäsittelyssä oleva kaivospiirin laajennuksen lupakäsittelyvaihe. Kaivospiirin kokonaistilannetta ei ole kuvattu eikä kaivoshankkeiden tulevia kokonaisvaikutuksia yleiselle ja yksityiselle edulle ole arvioitu. Yksityiset ja yleiset edut ovat yleisestikin määrittelemättä. Vesistövaikutusten kannalta oleellisten haitallisten mineraalien ja kemikaalien analyysitietoja, määriä tai arviointeja pitkänajan kumulatiivisista vaikutuksista ei ole esitetty. Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiskäsittelyssä on vaiettu kokonaan Suomen toiseksi suurimasta uraanivarannosta, joka on kirjattu kansainväliseen uraanivarantokirjanpitoon jo 1983 ja toistettu 2004. (A Joint Report by the OECD Nuclear Energy Agency: 'Uranium 2003: Resources, Production and Demand'. OECD 2004, NEA No. 5291. Sivut 130 ja 131).

Yara Suomi Oy:n antamassa selvityksessä sanotaan ettei kaivostoiminnasta (uudesta) normaalioloissa arvioida aiheutuvan haittaa. Ei ole uskottavaa, että uraanifosfaattikaivos ja rikastustoiminta olisi luonnostaan luonnolle haitaton, mutta haittojen estämistä ei ole kuitenkaan kuvattu, eikä selvitys sisällä ehdotuksia yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Arviointi alueen kaivospiirin ja kaivostoiminnan pitkäaikaisvaikutuksista alueen vesistöihin, kalastoon, vesieliöstöihin, luontoarvoihin, -imagoon, luontopohjaisiin elinkeinoihin ja saamelaiskulttuuriin puuttuu. Koska kokonaisvaikutusten arviointi puuttuu, on myös mahdotonta antaa luotettavia määräyksiä haittojen estämiseksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen näkökulmasta.

Kaivosviranomainen ei selvityspyynnössään ollut painottanut kaivoslain tärkeimpää periaatetta eli yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien turvaamista kokonaisvaltaiseen tarkasteluun perustuen, joten myöskään Yara Oy ei ole selonteossaan ottanut kantaa hankkeiden kokonaisvaikutusten arviointiin, vaan on käsitellyt asioita vain yksittäisen kaivospiirin mahdollisen tulevan toiminnan kannalta. Kuulutusasiakirjoissa ei ole kokonaisvaikutuksiin perustuen perusoikeuksien turvaamista arvioitu eikä turvaamistoimenpiteitä selvitetty. Tukesin on jättänyt antamansa muistutusmahdollisuuden tyhjän päälle. Nämä kuulutusasiakirjat eivät mahdollista perusoikeuksien turvaamista kokonaistarkasteluun perustuen.

- Vaadimme tarkennuksia ja/tai muutoksia seuraaviin kaivosviranomaisen kuulutusasiakirjoissa esittämiin seikkoihin:

- Liite 1, kaivospiirin kartta.

Kaivospiirin tilanneon kuvattu vain yhdellä karttakuvalla, johon on kaivospiiri kuvattuna, mutta aputoimintojen alueet ja vesistövaikutusalueet puuttuvat kartoista. Kyseessä pitäisi olla menettely yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi, mutta erityisesti noita yleisiä ja yksityisiä etuja kuvaavat tiedot puuttuvat. Esimerkiksi puuttuvat kuvaukset tieyhteyksistä, rautateistä, sähkölinjoista sekä vesistöistä, joille pitkäaikaisvaikutuksia on jo entisestä toiminnasta tullut ja lisäksi uudesta mahdollisesta toiminnasta tietysti tulisi lisää. Myös aivan

(uuden?) kaivospiirin vieressä sekä kauempana olevat Natura-alueet ovat kartoissa kuvaamatta. Tekstissä kuvataan kaivostoiminnan voivan laajeta tulevaisuudessa huomattavan laajaksikin, mutta kartoissa ei noita mahdollisia laajennuksia esitetä. Alueella olevia muita kaivoslain alaisia hankkeita ei kuvata. Natura-alueita ei esitellä.

- Kaivosviranomaisen on antanut kaivospiirin laajennuspäätöksessä 18.8.2013 lupamääräyksiä (Liite 2)

Kyse on siis laajennuspäätöksestä, joka on valituskäsittelyssä hallinto-oikeudessa, mutta tätä ei Tukes mainitse. Laajennuspäätöksen aikaan uusi kaivoslaki oli jo voimassa, joten yleiset ja yksityiset edut olisi kuulunut turvata jo vuoden 2013 kaivosviranomaisen lupamääräyksissä, mutta niitä ei tuolloin turvattu.

Erikseen huomautamme, että noissa vuoden 2013 lupamääräyksissä ei ole eritelty määräyksiä ja vastuita Rautaruukki Oy:n ja Kemira Oy:n aikaisten toimintojen haittojen estämiselle. Minkälaiset lupamääräykset liittyvät Rautaruukki/Kemira toiminnan jälkihoitotöihin, sitä ei ole kuvailtu ollenkaan. Vaadimme yleisten ja yksityisten etujen turvaamiskäsittelyä sekä vanhojen toimintojen että uusien toimintasuunnitelmien suhteen. Nuo määräykset on myös siten esiteltävä että molempiin pystyy antamaan muistutuksia ja mielipiteitä.

- Lupamääräys 1.

Määräys on annettu YARAlle tulevaa toimintaa koskien. Määräys ei tuollaisena turvaa luonnonsuojelulla suojeltua yleistä ja yksityistä etua ja on siten laitton. Kaivoslaki edellyttää, että kaivosviranomaisen antaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Luonnonsuojeluun liittyvät turvaavat määräykset on siis kaivosviranomaisen annettava jo tuossa lupamääräys 1 kohdassa. Kaivosviranomaisen ei voi vastuutaan siirtää muille tahoille kirjauksella, että hakijayhtiön on tiedotettava... Kaivoslain 7.3 §:n mukaan erityiseen käyttöön otetulla alueella toimiminen edellyttää toimivaltaisen viranomaisen lupaa. Natura-alueet ovat tuollaisia erityiskäyttöön, luonnonsuojeluun, otettuja alueita, joten noihin suojeltuihin luontoarvoihin mahdollisesti vaikuttava toiminta tulee luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen arviointivelvollisuuden piiriin. Natura-alueiden kannalta ratkaisevaa on, ulottuuko haetun toiminnan vaikutukset Natura-alueelle, ei niinkään se, missä toiminta tapahtuu. Joten vaikka kaivostoiminta tapahtuisi Natura-alueen vieressä eikä itse alueella, niin luonnonsuojelulain mukainen arviointiselvitys on tehtävä.

Tuo erityinen luonnonsuojelulain 65§:n mukainen arviointi- ja lausuntomenettely tulee tehdä jo ennen lupaharkintaa, mikäli kaivoslain alainen hanke voi yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-verkostoon kuuluvan alueen luonnonarvoja. SOKLIn alueella on useita hankkeita ja useita Natura-alueita.

Kaivosviranomaisen vuonna 2013 toteuttama menettely, että annetaan lupamääräys siten, että luvanhaltija vain tiedottaisi ELY-keskukselle ennen töiden aloittamista, ei ole korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön mukaan mahdollinen. Myös Rovaniemen hallinto-oikeus 13.12.2012 hylkäsi Viiankiaavan Natura-alueelle myönnetyn malminetsintäluvan, koska lupakäsittelystä oli puuttunut Natura-arviointi. Rhao siis edellytti,

että yksityiskohtainen Natura-arviointi ja siihen perustuva luontoarvojen turvaamissuunnitelma tulee tehdä ennen lupamääräysten antamista. Lupamääräys 1 on muutettava Natura-arviointien puuttumisten vuoksi.

Lupamääräys 2 on, samoilla perusteilla, muutettava Natura-arviointien puuttumisen vuoksi.

- Vaadimme tarkennuksia seuraaviin YARAN selvityksessään (Liite 3) esittämiin kohtiin:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttäminen tai rajoittaminen sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistaminen;

YARA ei selvityksessään kuvaile ollenkaan entisestä koetoiminnasta aiheutuvia vaikutuksia vaan pelkästään suunnittelemaansa uutta kaivostoimintaa. Yksilöidyt arvioinnit molempien toimintojen vaikutuksista yleisille ja yksityisille eduille puuttuu, joten luotettavien turvaamismääräysten antaminen ei ole mahdollista.

YARA väittää, että mahdolliset päästöt hallitaan ympäristölupahakemuksessa esitetyin teknisin keinoin. Noita keinoja ei sisälly näihin kuulutusasiakirjoihin, eikä ole uskottavaa, että niihin sisältyisi teknisiä keinoja uraanin ja uraanin tytärnuklidien hallintaan. Sellaisia ei ole missään esitetty. Uskottavuutta vie pois myös se seikka, että näissäkin kuulutusasiakirjoissa uraani on vaiettu kokonaan.

YARA ei puhu ilmanlaatu- ja vesistövaikutuksista eikä vaikutuksista kalastoon selonteossaan mitään. Nuo olisivat kuitenkin juuri niitä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseen liittyviä seikkoja, joiden turvaamista on tässä kuulutusmenettelyssä tarkoitus toteuttaa ja johon pyydettiin asian otsikossa kaivosyhtiöltä ehdotuksia. Ei tullut ehdotuksia. Noihin seikkoihin liittyviä turvaamismääräyksiä ei myöskään kaivosviranomaisen ollut vuonna 2013 antanut, saati vuonna 1976 alkuperäisen kaivospiiriluvan yhteydessä.

Vesilain (587/11) 2 luvun 8 §:n mukaan saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuva tai vaikutuksiltaan sinne ulottuva vesitaloushanke on toteutettava siten, että se ei vähäistä suuremmissa määrin heikennä saamelaisten mahdollisuuksia käyttää heille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan esim. kalastusta.

Tässä kuulutusasiakirjassa ei ole esitetty riittäviä tietoja, jotta kaivoslain 34 §:n edellyttämää selvitystä YARAN suunnitteleman toiminnan kumulatiivisista ympäristö- ja muista vaikutuksista yhdessä muiden kaivoslain alaisten hankkeiden kanssa voisi luotettavasti tehdä.

Nyt kyseessä on yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta oleelliset seikat, joten vaikutusarviointit kuuluisi olla käytettävissä ja noihin vaikutusarviointeihin perustuen pitäisi saada antaa muistutuksia. Huomattakoon kalastovaikutuksiin liittyen, että kaivoksen alapuolisten vesistöjen vaikutusalue voi olla hyvinkin laaja, varsinkin erilaisissa poikkeustilanteissa.

Vesilaudirektiiveissä mainitaan useita raskasmetalleja sekä muita haitallisia aineita, joiden vesistöön laskemiselle on tiukat rajat. Näitä ei kaivosyhtiö esittele, eikä esitä keinoja haitallisten aineiden päästöjen rajoittamiseksi. Tärkein keino näyttää olevan, ettei nyt haitoista puhuta, ei ainakaan uraanista. Myöskään vanhan aiheutetun metallikuormituksen jälkihoitotoimenpiteitä ei kuvailla ollenkaan.

Metallimalmikaivokset aiheuttavat haittaa erityisesti vesistöille. Selonteossa porotaloustoimenpiteenä kuvataan pienennetyn selkeytys/saostusaltaan kokoa, mutta varsinaista vesitasetta ja jätevesien vaikutusten rajoittamista ei kuvailla. Varsinaista jäteveden puhdistusta ei kuvata, joten ilmeisesti sellaista ei ole ajatuksissakaan. Vaadimme kaivosviranomaista asettamaan kaivoksen jätteille, jätejakeille ja jätevesille tiukat määräykset haitallisten vaikutusten estämiseksi.

2) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

Tässä selvityksen kohdassa YARA puhuu tutkimuksista, joilla fosfaattimineraalien esiintymien geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella. Uraanista, toriumista, niodista, niobimineraali pyrokloorista tai sen hatsettoliitti muunnoksista tai harvinaisista maametalleista maametalleista ei puhuta selvityksessä eikä näissä kuulutusasiakirjoissakaan mitään.

YVA-selostuksessaan YARA myöntää uraania sisältävän niobiin, ja myös fosfaattiin, mutta jättää käsittelemättä tarkemmin fosfaattiin sisältyvän uraanin ja sen vaikutukset. Tämä selvityspyynnön kohta kaivosmineraalien tuhlauksen estämisestä edellyttäisi selvitystä arvomineraaleista uraani mukaan lukien, myös varautumisesta niiden mahdollisesti myöhemmin alkavaan hyödyntämiseen. Uraanin suhteen kysymys on akuutti yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta. Perusoikeuksien turvaamisen kannalta on kestävämpi vaieta tässä vaiheessa uraanista, jättää uraanikuulemiset tekemättä sekä jättää uraanin liittyvät kaivospiirimääräykset tekemättä, vaikka tiedetään YARAN suunnitellussa kaivostoiminnassa uraania käsiteltävän fosfaattimineraalin yhteydessä. Mahdollista myöhemmin alkavaa uraanin hyödyntämistä varten olisi YARAlle edullista jo alusta alkaen rikastaa uraania erilliseen korkean uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Niinhän Rautaruukkikin teki koerikastustoiminnan yhteydessä. Toinen varautumiskeino on louhia aluksi ”köyhempää” uraanimineraaleja rikkaampien niobiesiintymien päältä ja ympäriltä, ja näinhän Dragon ilmoittaakin aiheenaan YVA-selostuksessa, mutta ei puhu uraanista nyt mitään näissä kuulutusasiakirjoissa.

Tukes huomautti kaivosmääräyksissään 2013, että joka tapauksessa YARAlla on oikeudet kaikkien kaivosmineraalien hyödyntämiseen, vaikkeivat ne alkuvaiheessa YARAN intresseissä olekaan. Erikseen huomautamme, ettei kaivoslaki anna lupaa vaieta uraanista tuollaiseen intressiperusteeseen vedoten. Uraani on erityinen yleisiin ja yksityisiin etuihin voimakkaasti vaikuttava seikka. Se, että tässä kuulutusasiakirjassa vaietaan uraanista on rikos alueen ihmisten perusoikeuksia vastaan.

Ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä esitetyt turvallisuusvaatimukset täytyy koko ajan täyttää. Tai täytyisi täyttää. Myös kaivospiirimääräyksissä olisi oltava nuo turvallisuussäädökset, mutta SOKLissa noita määräyksiä ei ole ollenkaan. Kaivospiirimääräyksiä tarkistettaessa, kuten nyt, nuo turvallisuusmääräykset olisi kirjoitettava siihen muotoon, että niitä olisi pakko noudattaa alusta alkaen eikä vasta ”hyödyntämisestä lähtien”. Mutta nyt kuulutetulla menettelyllä vaiettiin uraanista, joten

uraaniin liittyviä määräyksiä ei kaivosviranomaisella ilmeisesti ollut aikomustakaan antaa. Uraanin hyödyntämättömyys ei anna lupaa turvallisuusvaatimuksista poiketa, mutta uraanin salaamistilanteissa tietenkin syntyy mahdollisuus siihen.

YARAn hankkeen kannalta suuri ero on tietenkin sillä, että uraanin hyödyttäminen vaatii valtioneuvoston luvan, ja silloin siihen päätökseen liittyy Savukosken kunnan veto-oikeus. Tämä kunnallisdemokraattinen riskitekijä yritetään tässäkin hankkeessa kiertää pyrkimällä aloittamaan hanke fosfaatin nimissä ilman uraanitavoitetta, jo ”hyväksi havaitulla” Talvivaaran mallilla.

Kalastaja-, Metsä- ja Tunturisaamelaiset ry katsoo, että kaivosviranomaisen olisi tullut kuulutusasiakirjoissa tuoda tietämänsä uraanivaranto, uraanipitoisuudet, uraanin ympäristökysymykset, erillinen uraanikuulemismenettely, uraaniin liittyvät lupamenettelyt sekä uraaniin liittyvä kunnallinen veto-oikeus näissä kuulutusasiakirjoissa esille. Katsomme, että uraani on tahallaan jätetty mainitsematta näissä kuulutusasiakirjoissa, jotta kaivosyhtiölle syntyisi jälkikäteen mahdollisuus uraanin hyödyntämiseen fosfaattikaivoksen nimissä käynnistetyssä kaivoksessa. Pidämme tällaista kuulutusmenettelyä vakavana saamelaisten yleisten ja yksityisten etujen vastaisena toimintana.

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;

Selvityksensä tässä kohdin YARA tuo esille, että SOKLIn kaivosta on tutkittu vuodesta 1967 lähtien. Mutta YARA ei tuo esille, että noita Rautaruukki Oy:n tutkimuksia rahoitti KTM momentilta atomienenergian rauhanomainen käyttö. Kyseessä oli siis uraaninetsintä, joiden tulostiedot menivät ministeriölle ja kansainvälisiin uraanivarantokirjanpitoihin saakka. Mutta tässäkin selvityksensä kohdassa YARA ei uraania mainitse. Eikä mainitse radiologisen perustilan selvitystuloksia, eikä myöskään STUKin ja Helsingin yliopiston yhteishanketta, jolla pyritään selvittämään vanhan Paukkajanvaaran uraanikaivoksen sekä SOKLIn koetehtaan radiologisten haittojen leviämisen seurantaa ja keinojen löytämistä radiologisten haittojen leviämisen estämiseksi.

Soklin kaivoskirjassa ei uraanisanaa mainita. Esimerkki osoittaa salailuhistorian olevan pitkään jatkunut maan tapa, joka mahdollistaa leväperäiset todellista tilannetta vastaamattomat kaivosmääräykset tai peräti kaivosmääräysten puuttumisen kokonaan, kuten Soklin alkuperäisessä kaivosluvassa.

Katsomme, ettei kuulutusasiakirjoissa ole esitetty riittävässä määrin esiintymiin liittyviä olemassa olevia tutkimustuloksia. Valikoidusti esitetyt fosfaattipitoisuustiedot antavat harhaanjohtavan kuvan esiintymien luonteesta. Kuulutusasiakirjan selvänä tarkoituksena näyttää olevan jatkaa vuosikautia jatkunutta oleellisten tietojen salaamista kaivosyhtiön eduksi sekä yleisten sekä yksityisten etujen haitaksi.

4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen erityisellä poronhoitoalueella;

YARA selonteossaan sanoo ympäristövaikutusten arviointiprosessissa ja ympäristölupahakuprosessissa tehdyn erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle.

Yhtiö mukaan poroelinkeinojen haittoja estettäisiin erityisesti turvaamalla porojen laidunkierrossaan tarvitsemaa liikkumisreittejä. Tämä onkin erityisen tärkeää, koska kyseessä on erityisen laaja kaivospiiri.

Mutta koska alueella on suunnitelmissa muitakin laajoja kaivoshankkeita on todettava niiden kaikkien yhdessä aikaa myöten aiheuttavan kasvavaa suurta haittaa poroelinkeinojen harjoittamiselle Soklin alueella. Näitä kumuloituvia kokonaishaittoja ei ole riittävästi arvioitu YVA-selostuksessa, eikä tässäkään selonteossa.

Katsomme, että sellaisen avoimen valtakirjan antaminen kaivosyhtiölle, joka perustuu jälkikäteen tehtäviin sopimuksiin asianosaisten kesken, on kaivoslain 52.3 §:n vastainen. Tuo lain kohta velvoittaa kaivosviranomasta antamaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Myös poronhoidon turvaamiseksi on tässä kaivospiirin tarkistuskäsittelyssä annettava tarpeelliset määräykset.

Vastoin kaivoslain tarkoitusta Tukes pyytää kuulutuskirjeessään huomioimaan, että joillakin erityisellä poronhoito alueella toimivien kaivospiirien haltijoilla voi olla kaivosyhtiön ja paikallisen paliskunnan välinen keskinäinen sopimus poronhoidolle aiheutuvien haittojen korvaamisesta. Tukesin mielestä tällöin ei välttämättä anneta erikseen määräyksiä kaivosviranomaisen toimesta poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella. Tukesin ohje on huono, sillä ohjeesta saattaa saada käsityksen kuin Tukes voisi väistää kaivoslain veloitteen poronhoidon turvaamiseksi annettavista määräyksistä.

On erityisesti huomattava, että uraanipitoisten malmien tapauksessa pölyjen ja radonkaasun mukana myrkylliset ja radioaktiiviset haitta-aineet leviävät huomattavasti kaivospiirialuetta laajemmallekin ympäristöön pilaten porojen laiduntamismahdollisuuksia vuosikymmenien ajan kaivostoiminnan loputtuakin. Tällaisista haitoista paliskunnat eivät voi tietää, ellei kaivosyhtiö sitä heille kerro neuvonpidoissaan. Kertoisiko kaivosyhtiö, kun ei kerro Tukeskaan, ainakaan näiden kuulutusasiakirjojen perusteella.

Katsomme, että poronhoidon turvaamiseksi on tehtävä riittävät selvitykset kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutuksista poronhoidolle, mukaan lukien uraani ja muut haitalliset aineet, esitettävä riittävät keinot noiden haittojen poistamiseksi, sekä edellytämme nuo selvitykset ja keinot haittojen poistamiseksi esitettäväksi kuulutusasiakirjoissa, jotta niistä voidaan esittää muistutuksia ja mielipiteitä. Arviointien, selvitysten, toimenpide-ehdotusten, saamelaisyhteisöjen ja paliskuntien antamien lausuntojen, muistutusten ja mielipiteiden perusteella kaivosviranomaisen on kaivospiirimääräyksissä annettava tarpeelliset määräykset poronhoidon turvaamiseksi. Sopikaa keskenänne -ehdotus ei riitä turvaamismääräykseksi. Katsomme, että kuulutusasiakirjassa esitetty/ehdotettu menettely poronhoidon turvaamisen suhteen ei ole riittävä.

5) kaivostoiminnan lopettamisen vakuus sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista.

Tässä kohdin YARA mainitsee kaivoksen sulkemisesta tehdyn sulkemissuunnitelman YVA-selostukseen liittyen. Tuo selostus on kuitenkin yleispiirteinen ja erityisesti vesistövaikutushaittoja vähättelevä. Kaivosmineraalien luonteesta ja käsittelyn helppoudesta on annettu kuva kuin käsiteltäisiin mummon kellarin hillopurkkeja, eikä mitään haitallista ainetta sisältävää purkkia avattaisi. GTK:n geologi Laura Lauri kuvaili kuitenkin Lapin radion ohjelmassa 2010: [...] ”Oikeastaan kaikki malmit mitä siellä Soklissa on, siis sekä tämä fosforimalmi, mitä nyt aiotaan ruveta hyödyntämään, että niobi ja siihen liittyvät muut raskasmetallit, niin ne on eri vaiheissa tämän kivisulan liikkeitä siihen sitten tulleet. Ne eivät todellakaan ole mitenkään erityisen järjestyksessä siellä, tällaisina siisteinä alueina siellä, että tässä meillä on fosforimalmi, ja että tässä on niobimalmi. Vaan se on puuroa, puuroa ja marjakeittoa mitä sinne on hämmennetty. Ja näitä sieltä sitten pyritään erottelemaan sen kaivostoiminnan aikana.”

Kun nuo hättävää vaikutuksia aiheuttavat mineraalit on jätetty YVA-selostuksessa sivurooliin, niin epäilemme myös sulkemissuunnitelman olevan yhtiön intressejä turvaavan eikä suinkaan yleisiä ja yksityisiä etuja turvaavan.

Erityisesti huomautamme ehdotuksesta, että selkeytsaltaiden vesiä laskettaisiin lopettamisvaiheessa vesistöihin. Tuolle menettelylle on annettava erityismääräykset, joilla estetään selkeytsaltaihin kertyneiden haitta-aineiden liikkeellelähtö samalla kertaa.

Vanhoista kaivoksista tiedetään vesistövaikutuksia aiheutuvan useita vuosikymmeniä kaivostoiminnan jälkeenkin. Riskitekijöinä ovat rikastushiekkakasat, avolouhokset ja vanhat selkeytsaltaat. Sivukivikasatkin vuotavat. Vaadimme riittävien määräysten antamista estämään kaivostoiminnan jälkeisten haittojen ainaisen jatkumisen. Ehdottomina määräyksinä pidämme rikastushiekkakasojen pohjarakenteiden riittäviä, siis pysyviä, vesieristysvaatimuksia, selkeytsaltaiden tiivispohjarakenteita sekä kaivostoiminnan jälkeen avolouhosten pohjille vaadittavia tiiviskerroksia suotovesien pääsyn estämiseksi pohjavesiin.

Savukoskella 28.4.2014

Erika Sarivaara

Puheenjohtaja

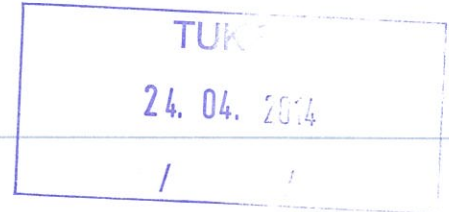
Vuovde-, guolásteaddji-, ja duottarsámit rs.

Metsä-, kalastaja- ja tunturisaamelaiset ry

sähköposti: erika.sarivaara@gmail.com

Marttala Elina

Lähtettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 24. huhtikuuta 2014 15:25
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Mieliipide Soklin kaivoshankkeen kuulemisasiakirjaan
Liitteet: Mieliip Tukes 289412.docx

Lähtettäjä: Pekka Perttula [<mailto:pekka.perttula@ramboll.fi>]
Lähetetty: 24. huhtikuuta 2014 11:12
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Mieliipide Soklin kaivoshankkeen kuulemisasiakirjaan

Liitetiedostossa Nuortin Elinkautiset ry:n mieliipide Soklin kaivoshankkeen kuulemisasiakirjaan.

Ystävällisin terveisin Pekka Perttula
pekka.perttula@ramboll.fi

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Valtakatu 2

96100 Rovaniemi

Viite: Soklin kaivospiiriä koskeva kuulemisasiakirja; KaivNro 2019

Asia: Nuortin Elinkautiset ry:n mielipide ja muistutus viitekohdassa mainittuun kuulemisasiakirjaan

Kiitämme turvallisuus- ja kemikaalivirastoa saamastamme oikeudesta ilmaista mielipiteemme Soklin kaivospiiriä koskevaan kuulemisasiakirjaan.

Koska aikaisemmat muistutuksemme 28.7.2012, 19.2.2013, 11.9.2013 ja 3.3.2014 tästä erämaaluontoa merkittävästi ja pitkäkestoisesti tuhoavasta hankkeesta on tehty monipuolisen tietämyksemme ja kokemuksemme pohjalta, viittaamme edelleen aikaisempiin muistutuksiimme.

Mielipiteemme kuulemisasiakirjan kohtiin 1, 4 ja 7

1. Haitallisten vaikutusten välttäminen ja rajoittaminen sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistaminen

Nuortin Elinkautiset ry on Soklin kaivosalueen kaikissa kaavoitus- ja ympäristövaikutusten arviointivaiheissa tehnyt kaivoksen perustamista vastustavan muistutuksen. Muistutuksissa olemme tuoneet esille asiantuntemukseemme ja kokemukseemme perustuvia näkökohtia, joita ei tehdyissä selvityksissä eikä päätöksenteossa ole otettu vakavasti huomioon. Huolestuttavaa hankeprosessissa on se, että monet selvitykset ovat vaillinaisia ja johtopäätökset virheellisiä. Merkittävää on myös se, että Savukosken kunta on asettunut totaalisesti vain kaivostoiminnan puolelle ja vaikuttaen näin merkittävästi asiantuntijoiden mielipidemuokkaukseen. Kunnalle on tärkeämpää imago "Sokli kaivoskunta" kuin Savukoski "Matkailu- ja Joulupukinmaa". Alhaisin noteeraus kunnalta kaivoksen puolesta on veruke: Kaivokseen on jo nyt uhrattu niin paljon varoja, että sen toiminta tästä syystä pitää sallia.

Asian käsittelystä ja kunnan päätöksistä herää kysymyksiä: Mikä on kunnan sekä kaivoshankkeen päätösten tekijöiden vastuu tulevaisuudesta, vastuu paikallisen väestön tulevaisuudesta yli yhden sukupolven.

Meidän Nuortin Elinkautisten mielestä tehdyt selvitykset ja suunnitelmat todistavat selvästi sen, että kaivostoiminnalla tuhoetaan pysyvästi kaikki muut elinkeinomuodot Tulppion-Soklin erämaa-alueella. Laskuvesistöjen vaikutuksesta tuhot ulottuvat aina Kemijoen ja Nuorttijoan alajuoksuille asti.

Se on totta, että selvitykset on pyritty tekemään säännösten ja viranomaisohjeiden mukaisesti. Tämä ei todista millään tavalla sitä, että selvitykset on laadittu puolueettomasti ja riittävällä asiantuntemuksella ottaen huomioon muutkin kuin kaivoshankkeen intressit. Soklin kaltaisten kaivoshankkeiden hyväksyminen edellyttää riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvia puolueettomia johtopäätöksiä.

Ympäristöministeriön vuonna 2013 tekemässä lähes kaikille kaivoksille tehdyssä stressitestissä todettiin, että kaivoksilla on vielä tekemistä vesien hallinnassa. Stressitestissä havaittiin puutteita mm. vesien hallinnassa; ylimääräisten vesien hallinnassa, varoaltaiden määrässä, varautumisessa rankkasateisiin. Tämän johdosta määräyksiä tulisi tiukentaa ja selvitykset tulisi tehdä ulkopuolinen arvioija, ei hankkeen toteuttaja.

Soklin kaivoshankkeessa YVA-selvitykset on tehty hankkeen toteuttajan toimeksiantoina. Selvityksissä vaikutuksia kuvaavissa kannanotoissa on selvästi nähtävissä tilaajan ohjaava vaikutus. Mielestämme lupaa kaivostoiminnalle ei voida tehtyjen selvitysten pohjalta myöntää.

Viimeisin kaivostoiminnan valvontaan liittyvää kritiikkiä on saatu oikeuskansleri Jaakko Jonkalta (Helsingin Sanomat 28.2.2014) koskien Talvivaaran kaivoksen ympäristöasioiden viranomaisvalvontaa. Tämä jo osoittaa, että tehtyihin päätöksiin ja selvityksiin on suhtauduttava kriittisesti, asioita ei voida ratkaista juridiikalla eikä vaillinaisilla selvityksillä.

Me suunnitellun kaivosalueen jokavuotisia kävijöinä esitämme edelleen kysymyksen. Miksi selvityksiä ylipäättään tehdään, kun ne eivät vaikuta millään lailla tehtyihin päätöksiin. Selvitysten mukaan kaivostoiminnan voidaan katsoa rikkovan ympäristö- ym. lakeja ja säädöksiä. Kenen vastuulle nämä rikkomukset jäävät, mitkä ovat rangaistukset. Varma tosiasia on, että Soklin kaivoshankkeen aiheuttamat ympäristötuhot ovat korvaamattomat. Jos kaivostoiminnan sallitaan käynnistyvän, mitkään sanktiot eivät voi korvata menetettyä Sokli-Tulppio erämaa-aluetta. Tuhot eivät ole vain paikallisia. Haitalliset vaikutukset ulottuvat vesireittien myötä länteen Kemijoen vesistöön ja itään aina Venäjän puolelle Nuorttjoen vesistöön.

Merkittävien ympäristöön vaikuttavien asioiden huomiotta jättäminen ja siirtäminen tulevaisuuteen eivät saa olla mahdollisia, tästä on paljon negatiivisia esimerkkejä. Lausunrossamme esitetyt ongelmat ja ympäristön tuhot on selvitettävä ennen päätöksen tekoa. Selvittämättä jääneet asiat ovat monissa hankkeissa aiheuttaneet suuria tuhoja (Talvivaara, Raahe, Venäjä).

Suuri syy ympäristövahinkoihin on ollut tiedon puute, vajavainen hankkeen valvonta, vastuuttomuus, hankkeen sopimattomuus kohteeseen sekä viranomaisten tiedon ja kokemuksen puute.

Melu- ja saastehaittojen osalta haittoja vähätellään perusteella, että ne vähenevät sitä mukaan, mitä syvemmälle avolouhinnassa edetään. **Väite on ristiriitainen!** Kuulemisasiakirjan mukaan alueella on 14 erillistä malmiyksikköä, jotka otetaan louhintasuunnitelman mukaan käyttöön vaiheittain. Malmia kaivetaan keskimäärin neljässä eri louhoksessa yhtä aikaa. Pierkulin alue otetaan mukaan tuotantoon noin 10 vuotta kaivostoiminnan aloittamisen jälkeen. **Tämä on pieni esimerkki siitä, miten luotettavia kaivoshankkeesta esitetyt selostukset ovat.**

4. Selvitys suunnitelluista toimista poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi

Tuemme ja olemme samaa mieltä Kemin-Sompion Paliskunnan tekemän valituksen kanssa.

7. Muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Soklin kaivoshankkeessa on jätetty kunnan tulevaisuus lyhytjännitteisesti yhden kestoaltaan rajoittuneen elinkeinotoiminnan varaan. Soklin kaivoshanke verrattuna moniin muihin kaivoshankkeisiin on poikkeava. Monissa hankkeissa kaivostoiminta vaikuttaa haitallisesta kaivoksen lähietäisyydellä olevaan toimintaan ja luontoon. **Soklissa kaivosalue on sisällä arvokasta erämaa-, virkistysaluetta. Kaivoksen aiheuttama tuho iskee suoraan ja välittömästi suojeltavaan kohteeseen.**

Tukesin arvio, että kaivostoiminnasta ei aiheudu sellaisia, normaalista kaivostoiminnasta poikkeavia vaikutuksia, joiden perusteella ei olisi tullut antaa tai joiden perusteella olisi tässä vaiheessa tullut antaa lisää lupamääräyksiä. Tukesin arvio on virheellinen. Normaalisti kaivostoiminnan haitat koetaan kaivoksen ympäristössä 5-20 kilometrin säteellä. Soklissa kaivos ainutlaatuisen erämaa-alueen keskiössä tuhoaa lopullisesti Sokli-Tulppio erämaa-alueen. Tuhoiset vaikutukset ennen kaikkea vesistöjen mutta myös infrastruktuuri verkostojen kautta ulottuvat laajalle sekä Suomen että Venäjän puolelle. Savukosken tulevaisuudesta on kannettava vastuuta yli sukupolvien.

Kaikkien tähän asti tehtyjen selvitysten perusteella Soklin kaivoshanke Soklin osayleiskaavan mukaisesti toteutettuna tuhoaa lopullisesti UKK-puisto-Kemihaaran erämaa-alueen ja Värriön puisto -Tuntsan erämaa-alueen välille jäävän Tulppio-Soklin kauniin ja luontorikkaan erämaa-alueen jokineen, soineen ja metsineen. Kaivosalue kuuluu oleellisena osana Fennoskandian vihreän vyöhykkeen suojelualueeseen, jonka luontomatkailuun ja luonnonsuojelun kehittämiseen rajanaapurit Suomi ja Venäjä ovat alkaneet panostaa entistä enemmän. Toteutuessaan kaivostoiminta aiheuttaa Nuorttijoien vesistöön merkittäviä riskitekijöitä ja jokiluonnon tuhoutumisen. On kerrassaan törkeätä, miten voidaan tuhota yksi maamme kansallisaarteista eli UKK-puisto. Samalla tuhotaan alue, jolla on luontoa tuhoamattomia kotimaisia pitkäaikaisia elinkeinomahdollisuuksia (mm. poronhoito, matkailu). Kaivoksen toiminta on varsin lyhytaikainen, mutta sen aiheuttamat haitat pysyviä.

Kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteiden kaivosluvan edellyttämä vakuus Tulppio-Sokli erämaa-alueen maisemointia ja kunnostusta varten ei turvaa menetettyä erämaa-aluetta. Alueen merkitys arvokkaana erämaa-, matkailu- ja porotalousalueena on lopullisesti menetetty.

Nuorttijoki sivuhaaroineen on maassamme ainutlaatuinen virkistyskalastusalue. Kalastus perustuu täysin vesistön luontaiseen tuotantoon, sillä jokeen ei suoriteta istutuksia. Kaivoksen toteutuminen johtaisi joen virkistyskalastuksen loppumiseen. Virtaamien pienetessä ja merkittävien muutosten johdosta kaivosalueen vesistöissä Nuorttijoien taimenen poikastuotanto tyrehtyy, mikä vaikuttaa ratkaisevasti myös Venäjän puoleisten järvien kalakantoihin. Asiakirjoissa ei kuitenkaan ole käsitelty virtaamien vähenemisen vaikutuksia alapuolisten vesien kalakantoihin.

Kaivoshankkeella on suuret haitalliset vaikutukset kaivosalueen vesistöissä; Yli- ja Ali-Nuortti, Soklinoja, Sotajoki ja Loitsanalampi sekä Kemijoki.

Savukosken kunnanhallituksen lausunnossa todetaan, että Soklin kaivoshankkeella on paikallisia vesistövaikutuksia. Tehdyt selvitykset osoittavat, että kaivoshankkeella on merkittävät haitalliset vesistövaikutukset ei ainoastaan paikallisesti vaan haitat ulottuvat kaivosalueen ympäristöön sekä Yli- ja Ali-Nuorttiin, Soklinojaan, Sotajokeen ja Loitsanalanpeen sekä Kemijokeen.

Osayleiskaavassa merkittäviä luonnontilaisia vesiväyliä on sijoitettu kaavamerkinnöillä MPU ja MPY oleville alueille. Vesiväylät todellisuudessa ovat kaivosalueen välittömässä läheisyydessä. Merkittävyys virkistyskäytön (MPU) ja ympäristöarvojen (MPY) kannalta ei toteudu, jos luonnontilaisen jokimaiseman halkaisee karu kaivosmaisema.

Tärkeitä vesiväyliä osayleiskaava-alueen sisällä on noin 60 km. Kaivosalueella ja sen välittömässä läheisyydessä on vesiväyliä noin 15 km:n matkalla

Kaivosalueen uudet vesiuomat, tielinjaukset, rautatie ja voimajohto tulevat turmelemaan ja pirstomaan Sokli-Tulppio erämaa-aluetta erittäin merkitsevästi.

Osayleiskaavassa on erityisen suuria ristiriitoja kaavamerkintöjen suhteen. Mm. avolouhoksen ja murskaamon sijoituspaikaksi (EK-2) merkityllä alueella on runsaasti luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita (luo-1 ja luo-2)

Soklin kaivoshanketta koskevissa YVA-selvityksissä kalatalouden merkitys on jäänyt vähälle huomiolle. Kun Nuorttijoan vesistö luonnonvaraisine kalakantoineen on ainutlaatuinen meidän oloissamme, on kaivoshankkeen kalatalousvaikutuksia ehdottomasti täydennettävä asian tärkeyttä vastaavalle tasolle.

YVA-selostus ei esittele vesistön kalastoa ja kalatutkimuksia, joita on tehty. Parhailaan käynnissä olevasta Nuortin vesistön lohien palautushankkeen tilanteesta ei YVAssa ole kerrottu. Mikäli Nuortin pääuomaan rakennetaan vesiallas, se estää kalojen nousun ylävirtaan. Myöskään kalojen pääsyä altaan alapuolelle ei ole käsitelty

Kaivoshankkeesta aiheutuvat muutokset eri vesistöissä:

- Yli-Nuortin jokiuoma on merkittävällä matkalla kaivoshankkeen välittömässä läheisyydessä. Tämän lisäksi luonnontilasta jokiuomaa kaivetaan uuteen paikkaan noin 1 kilometrin matkalla. Jokiveden käyttö kaivosprosessissa ja kaivosvesien jokeen johtaminen muuttaa merkittävästi nykyistä luonnontilasta tilannetta. Kaivoksen johdosta joen vesistö- ja kalasto-olosuhteet huononevat merkittävästi.
- Ali-Nuortin tilanne muuttuu kaivostoiminnan seurauksena. Maarakennus- ja kaivostöiden seurauksena joen veden laatu heikkenee ja muutokset virtaamissa muodostavat selviä heikennyksiä nykytilanteeseen. Suuren riskin ympäristölle aiheuttavat tulvatilanteet, joiden vaikutuksia ei viime aikoina ole muissakaan kaivoshankkeissa otettu riittävästi huomioon.
- Soklinoja merkittävänä poikastuotannon tuottajana kokee lähes täydellisen tuhoutumisen johtuen uuden uoman kaivamisesta ja joen jäämisestä totaalaisesti kaivosalueen sisälle.
- Sotajoki ympäröityneen kokee merkittävän tuhon, kun jokimaisemaan rakennetaan putkilinja noin 6 kilometrin matkalla. Kaivostoiminnan seuraukset vaikuttavat huonontavasti joen hyvään kalakantaan.

- Loitsanalampi kaivosalueella tuhoutuu täydellisesti. Järvellä on suuri merkitys taimenen poikastuotantoon.
- Kemijokeen tullaan selvitysten perusteella johtamaan valtaosa kaivoksen ylijäämävesistä. Haitalliset vaikutukset suureen jokeen ovat lyhytkestoisesti vähäisiä mutta pitkällä aikavälillä merkittävät. Kaivos on riskitekijä Kemijoen vesistölle.

Lausunnon ja vastineen on maininta; ” **Hankkeen ympäristö- ja vesitalouslupa määrittää lopullisesti sen, kuinka hankkeen vesitase ja vesien käsittely on ratkaistava**”. Tämä jo osoittaa selvästi, että hankkeen vesitase ja vesien käsittelyratkaisut ovat vielä ratkaisematta. Miten voidaan hyväksyä suunnitelmia, jossa on tällaisia ratkaisemattomia ongelmia? Onko syntymässä stressitesteissä havaitut epäkohdat; kaivoshankkeissa tehdyt tutkimukset eivät paljasta vakavia puutteita. Pitäisikö selvityksiä arvioida ulkopuolinen arvioija?

Mielestämme kaivoshankkeesta ei ole laadittu riittävää ja luotettavaa riskianalyysia. Ulkomaalaiset ja kotimaiset (Talvivaara ja Raahe) esimerkit osoittavat, että yllättävät olosuhteet, mm. rankkasade, nopea lumen sulaminen, pohjavesiolosuhteet ovat aiheuttaneet suuria ympäristötuhoja. Myös maa- ja vesirakenteiden kestävyys, lujuus- ja turvallisuustekijät, puutteet toiminnan lupa-, valvonta- ja vastuutehtävissä sekä puutteellinen ja virheellinen kaivosvesien käsittely tulevat muodostamaan odottamattomia ongelmia kaivoksen eri vaiheissa. Vastuuasiat kaivoksen aiheuttamista ympäristötuhoista ja taloudellisista menetyksistä on käsiteltävä tarkemmin.

Viimeaikaiset YVA-selvitykset (Ruka, Ylläs) ovat herättäneet voimakkaan kritiikin selvitysten luotettavuudesta. Soklin kaivoshankkeissa on todettavissa samoja ominaisuuksia. Voidaan esittää kysymys? Miten hankkeen rahoittaja voi teettää selvityksen, joka on hanketta vastaan. Selvityksen tulisi tehdä puolueeton hankkeen rahoittajasta riippumaton asiantuntija.

Soklin kaivoshankkeessa on merkittävästi kysymys rajanaapureiden Suomen ja Venäjän yhteisestä asiasta. Pidämme edelleen tärkeänä, että Tulomajoen vesistöön ja Fennoskandian vihreän vyöhykkeen suojelualueeseen kuuluvat asiat käsitellään yhteistyössä asianosaisten osapuolten kesken. Asia pitää ehdottomasti käsitellä komissiossa ja saada asiasta venäläisen osapuolen mielipide. Kaivostoiminnan aiheuttamat merkittävät haitat Nuortti-Tuloma vesistöalueella ja Fennoskandian vihreän vyöhykkeen suojelualueella on saatettava komission käsiteltäväksi.

Koska Savukosken kunta Venäjän rajakuntana ei pidä tärkeänä ja tarpeellisena toimia aktiivisesti rajanaapurin kanssa Soklin kaivoshankkeessa, olemme olleet yhteydessä suomalais-venäläiseen rajavesistöjen käyttökomissioon. Suomalais-venäläiseen rajavesistöjen käyttökomission internetosoitteessa <http://www.rajavesikomissio.kalatalouden.tyoryhma.htm> on selkeästi osoitettu sopimusmalli yhteistyöstä. Olemme referoineet asiakirjoja Rovaniemen hallinto-oikeuteen 3.3.2014 lähettämässämme mielipiteen ilmaisussa.

Tuomme tässäkin kohtaa esille sen, miten vähän YVA-selvityksessä ja viitekohdan lausunnoissa on arvostettu vesistö- ja ympäristönäkökohdat. Halutaanko asia pimitää naapurilta, vaikka kaivosalueen läpi virtaava Ala-Nuortti jatkuu Venäjän puolelle. Vaikutukset liittyvät sekä veden määrään että laatuun. Kaivostoiminta riippuen sademäärien vaihteluista ja kaivoksen

vedenkäsittelystä tulee merkittävästi vaikuttamaan Venäjän puoleiseen vesistöön (kalasto, kalojen vaellus, poikastuotanto, kasvillisuus ym.) Vaikutus liittyy myös rajanaapureiden yhteiseen Fennoskandian vihreään vyöhykkeeseen. Asia pitää ehdottomasti käsitellä komissiossa ja saada asiasta venäläisen osapuolen mielipide. Kuiva-aikana kaivostoiminnan vaatimat vesimäärät vähentävät oleellisesti Nuortin virtaamia. Vastaavasti rankkasateiden seurauksena syntyvät tulvavirtaamat sekoittuneena kaivosvesiin huonontaa merkittävästi Nuortin veden laatua.

Kaivoksen avaamisella on edellä esitetyn lisäksi mm. seuraavia kielteisiä vaikutuksia:

- Kaivoksen avaaminen merkitsee Nuortin Elinkautisten toiminnan päättymistä ja jäsenille hyvän matkailukohteen loppua.
- Tulppion Majoille kaivoksen avaaminen merkitsee erämatkailijoiden menetystä. Mikäli Majat jatkavat toimintaansa, ravintolasta tulee kaivosmiesten kapakka. Tähän katkeaa viime vuosina lisääntynyt uuden sukupolven perhelomailu alueella.
- Kaivoshankkeella tuhoetaan Savukosken nykyisiä elinkeinoja (poron hoito, matkailu). Miten 15- 25 vuoden hanke tuo kuntaan pysyvää asutusta? Nuortin Elinkautiset ry:n mielestä hanke ei tuo kuntaan pysyvää asutusta johtuen kaivoshankkeen rajallisesta elinkaaresta, etäisestä sijainnista sekä kaivoksen ja Savukosken keskustan suuresta etäisyydestä. Ottaen nämä näkökohdat huomioon, mistä saadaan hankkeen työvoima ja miten se edistää Savukosken työtilannetta?
- Turvautuvatko kunta ja kaivosyhtiö siihen, että valtion varoilla rahoitetaan infrarakentamista?

Kaivostoiminta on 40 vuoden aikana kokenut suuria mm. määrällisiä, laadullisia ja prosessitekniisiä muutoksia. Vanhentuneet ympäristöselvitykset ja vaatimukset on monelta osin todettu riittämättömiksi. Ympäristövahinkojen riskit ja määrä ovat viime vuosina huomattavasti lisääntyneet. Tämän johdosta me Nuortin Elinkautiset olemme tuoneet esille useita seikkoja, joita ei ole riittävästi, monialaisesti ja puolueettomasti selvitetty. Sen johdosta olemme toistaneet aikaisemmin esittämiämme näkökohtia.

Me Nuortin Elinkautiset ry olemme sitä mieltä, että kaikkien esiintuotujen haittavaikutusten perusteella Soklin kaivoshanketta ei hyväksytä ja se palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten että Sokli-Tulppio erämaa-alue säilyy nykyisellään. Tämä olisi päätös, joka palauttaisi kansalaisten luottamuksen ympäristölainsäädäntöön ja sen toimivuuteen.

Asiaa koskevat ilmoitukset toimitetaan:

Pekka Perttula, dipl.ins.

Kaivosmäki 4, 02730 Espoo

p. 0400 507 433

Savukoskella 22.4.2014

Nuortin Elinkautiset ry.

Seppo Tarkka

Pekka Perttula

Seppo Tarkka, puheenjohtaja

Savukoski

Pekka Perttula, tiedotusvastaava

Espoo

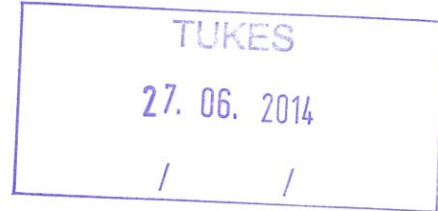
2014-06-25
Espoo

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Ossi Leinonen

Valtakatu 2

Rovaniemi

Alla kommenttiimme viitaten Turvallisuus- ja kemikaaliviraston vastinepyyntöön 20.5.2014.

Yleisenä kommenttina toteamme, että nyt asetettava vakuus ei kata ympäristö- ja vesiluvan mukaisia vakuuksia jotka tulevat asetettaviksi kyseisten lupaprosessien yhteydessä. Tässä vastineessa emme käsittele ympäristö- ja vesilain alaisia asioita.

Kemin-Sompion paliskunnan lausuntoa koskien toteamme, että Yara International ASA on vastannut paliskunnan kirjeeseen ja antanut hakijayhtiön Yara Suomi Oy:n yhdysenkilön yhteystiedot keskustelun jatkamiseksi. Hakijayhtiö Yara Suomi Oy:n aloitteesta Yara Suomi Oy:n ja paliskunnan välinen neuvottelu on viimeksi käyty 12. helmikuuta Savukoskella. Yara Suomi Oy haluaa jatkaa keskustelua ja neuvotteluja paliskunnan kanssa.

Liittyen kommentteihin koskien kaivospiirin ulkopuolisia valtauksia tiedoksi myös, että Yara Suomi Oy on luopunut kaivospiirin ulkopuolista valtauksista Sokli Itä 1-70 keväällä 2014.

Ero Hemming

Leena Paloheimo

Yara Suomi Oy

Osoite
Bertel Jungin aukio 9
02600 ESPOO

Puhelin
010 215 111
Faksi
010 215 2126

Internet
www.yara.com
Y-tunnus
0948865-5

ALV-numero
FI09488655
Kotipaikka
Espoo

Valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. **Valitusaika päättyy 30.7.2014.**

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttialueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00 – 16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Isokatu 4, 3 krs, 90100 Oulu

Postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

Puhelin: Puhelin: 029 56 42800

Faksi: Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi

Sähköpostia lähetettäessä (at)-merkintä korvataan @-merkillä.